

ΧΡΟΝΙΚΑ

ΙΣΤΟΡΙΑΣ ΚΑΙ ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΥ Ν. ΗΜΑΘΙΑΣ

ΤΡΙΜΗΝΗ ΕΚΔΟΣΗ ΤΗΣ ΕΤΑΙΡΕΙΑΣ ΜΕΛΕΤΩΝ ΙΣΤΟΡΙΑΣ ΚΑΙ ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΥ Ν. ΗΜΑΘΙΑΣ (Ε.Μ.Ι.Π.Η.)

ΟΚΤΩΒΡΙΟΣ - ΝΟΕΜΒΡΙΟΣ - ΔΕΚΕΜΒΡΙΟΣ 2010 - ΕΤΟΣ Γ' - ΑΡ. ΦΥΛΛΟΥ 11 - ΔΙΑΝΕΜΕΤΑΙ ΔΩΡΕΑΝ

ΤΡΙΑ ΧΡΟΝΙΑ ΑΠΟ ΤΗΝ ΙΔΡΥΣΗ ΤΗΣ Ε.Μ.Ι.Π.Η.

Συμπληρώθηκαν ήδη τρία χρόνια από την ίδρυση της Εταιρείας Μελετών Ιστορίας και Πολιτισμού Ν. Ημαθίας (Ε.Μ.Ι.Π.Η.).

Τρία χρόνια δράσης και οραματισμού, συνάμα όμως από τα δυσκολότερα, ίσως, χρόνια της Εταιρείας, καθώς στο διάστημα αυτό έπρεπε να εργαστούμε, παράλληλα, για την εδραίωση και την οργάνωση του νεοσύστατου φορέα μας. Έπρεπε, επίσης, να πεί-

σουμε τους συμπολίτες μας για τις προθέσεις και τους στόχους μας, να αποδείξουμε ότι η μοναδική κινητήρια δύναμή μας υπήρξε και εξακολουθεί να είναι η αγάπη μας για αυτόν τον τόπο. Προς την κατεύθυνση αυτή εργάστηκαν φιλότιμα όλα τα μέλη της Εταιρείας, προσφέροντας πολύτιμες υπηρεσίες για την ευόδωση του κοινού μας σκοπού.

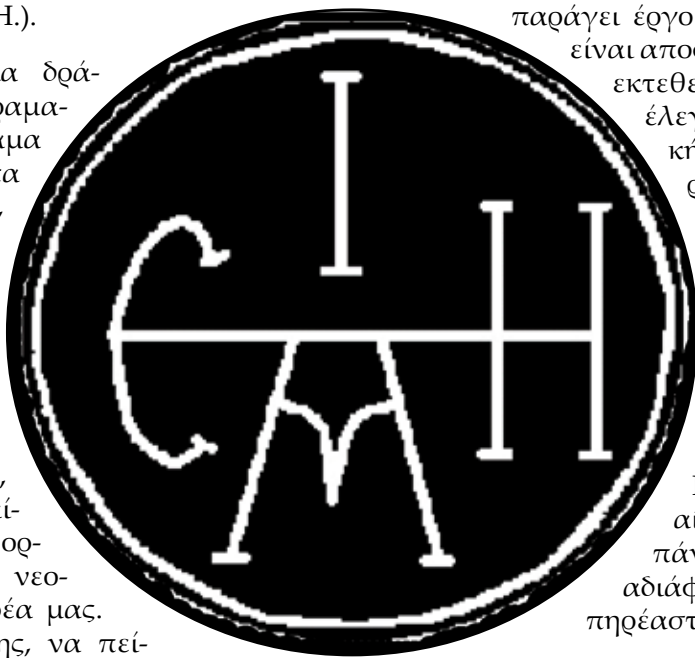
Η δράση μας στο διάστημα που μεσολάβησε, από τα πρώτα μας βήματα (2007) μέχρι και σήμερα, θεωρούμε ότι συνέβαλε, έστω και αμυδρά, στην πρόοδο της πολιτισμικής κληρονομιάς της περιοχής μας. Τα θετικά σχόλια για το έργο μας και τα ενθαρρυντικά δημο-

σιεύματα του έντυπου και ηλεκτρονικού τύπου αποτελούν τη μοναδική ανταμοιβή μας. Εξ αρχής γνωρίζαμε ότι όποιος παράγει έργο θα πρέπει να

είναι αποφασισμένος να εκτεθεί σε δημόσιο έλεγχο και κριτική. Με ενδιαφέρον δεχτήκαμε την καλοπροαίρετη κριτική, προσπαθώντας, όσο μας ήταν δυνατό, συνεχώς να βελτιωνόμαστε. Η κακοπροαίρετη κριτική πάντα μας άφηνε αδιάφορους και ανεπηρέαστους.

Το απερχόμενο Δ.Σ. της Ε.Μ.Ι.Π.Η. ευχαριστεί όλα τα μέλη της Εταιρείας καθώς και τους πολίτες της Ημαθίας που στο μικρό διάστημα της δράσης μας ήταν πάντοτε αρωγοί και συμπαραστάτες του έργου μας.

Θεωρούμε ότι όλοι μας εργαστήκαμε με γνώμονα το αίσθημα ευθύνης, χρέους και καθήκοντος απέναντι στις αρχές της Εταιρείας, υλοποιώντας τους περισσότερους από τους καταστατικούς της στόχους. Ευχόμαστε οι προσπάθειες προς την κατεύθυνση αυτή να συνεχιστούν και από το επόμενο Δ.Σ. της Εταιρείας.

ΑΦΑΝΕΙΣ ΜΑΚΕΔΟΝΟΜΑΧΟΙ ΤΗΣ ΗΜΑΘΙΑΣ

Μέσα από διηγήσεις του
ΠΡΟΔΡΟΜΟΥ ΛΟΥΚΑΝΟΠΟΥΛΟΥ
ή ΚΟΥΚΟΥΛΗ
και της γυναίκας του ΑΓΓΕΛΙΚΗΣ
του **Αργ. Κωστόπουλου**
σελ. 4

Η οθωμανική αγορά
(μπεζεστένι) της Βέροιας,
μέσα από μια απεικόνιση στο
τέμενος του Μενδρεσέ
του **Αθ. Βουδούρη**
σελ. 6

Η συμβολή των αρχόντων
της πόλης στην ανοικοδόμηση, ανακαίνιση και
εξωραϊσμό των ναών της
πόλης – Το παράδειγμα του
ναού του Αγίου Νικολάου
του Άρχοντος Καλοκρατά
του **Εμμ. Ξυνάδα**
σελ. 9

Δράσεις της ΕΜΙΠΗ την
τριετία 2008-2010
σελ. 10 - 13

ΦΟΡΕΙΣ ΙΣΤΟΡΙΑΣ & ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΥ

«Από την οδό
Μητροπόλεως στην
οδό της Ρωμαϊκής
Μητροπόλεως»
σελ. 15

Ετήσια τακτική Γενική
Συνέλευση της Ε.Μ.Ι.Π.Η.
σελ. 16

ΧΡΗΣΙΜΕΣ ΑΝΑΚΟΙΝΩΣΕΙΣ

• Όσοι επιθυμούν να γίνουν μέλη της «Εταιρείας Μελετών Ιστορίας και Πολιτισμού Ν. Ημαθίας» μπορούν να επικοινωνούν στα τηλέφωνα:

6946.901.531, 6972.549.557

• Η αποστολή άρθρων, μελετών, επιστολών, σχολίων, προτάσεων, παρατηρήσεων κ.α. για δημοσίευση στα «ΧΡΟΝΙΚΑ», γίνεται τόσο στην ταχυδρομική διεύθυνση της Ε.Μ.Ι.Π.Η., όσο και στην ηλεκτρονική διεύθυνση chronika_emipi@yahoo.gr

με την ένδειξη: Για τα «Χρονικά» (Τα άρθρα δεν θα πρέπει να ξεπερνούν τις 5 σελίδες Α4 με μονό διάστιχο και μέγεθος γραμματοσειράς 12 στ. Δημοσιεύματα ή άρθρα με επιστημονικό υπόβαθρο θα πρέπει να συνοδεύονται από παραπομπές και ενδεικτική βιβλιογραφία).

• Η έκδοση των «ΧΡΟΝΙΚΩΝ» στηρίζεται αποκλειστικά σε συνδρομές μελών και φίλων της Ε.Μ.Ι.Π.Η., για τον λόγο αυτό, ζητούμε την οικονομική υποστήριξή σας. Για την προβολή της επιχείρησής σας μέσα από τις σελίδες των «ΧΡΟΝΙΚΩΝ», καθώς και για τις χορηγίες σας υπέρ της έκδοσης του εντύπου, καλέστε στο **6946.901.531**

• Ο **τραπεζικός λογαριασμός** της Εταιρείας, όπου ο καθένας μπορεί να καταθέτει τις προσφορές του, είναι: **Eurobank 0026-0077-10-0101737618**

Εκ μέρους του Προέδρου και του Δ.Σ. της Ε.Μ.Ι.Π.Η. Χρόνια Πολλά και Ευτυχισμένο το Νέο Έτος

ΕΠΙΣΤΟΛΕΣ ΠΡΟΣ ΤΗΝ Ε.Μ.Ι.Π.Η.

Αγαπητέ κ. Βουδούρη,

Έχοντας αφήσει πλέον πίσω μας το Α' Συνέδριο για την Ημαθία θέλω να δώσω σε εσένα, και σε όλους όσους συμμετείχαν στη διοργάνωση, τα ειλικρινή μου συγχαρητήρια. Όλα ήταν εξαιρετικά και νομίζω ότι πετύχατε έναν άθλο διοργανώνοντας σε τόσο λίγο χρόνο ένα τόσο καλό (στην ουσία και στον τύπο) συνέδριο. Όλοι οι συνάδελφοι έφυγαν από τη Βέροια με τις καλύτερες εντυπώσεις. Και το περιοδικό πιστεύω ότι είναι εξαιρετική προσπάθεια και όσο προχωράει ο καιρός θα μπορέσει να βελτιωθεί κι άλλο και να αποκτήσει τη θέση του στις βιβλιοθήκες Αρχαιολογίας, Ιστορίας και Λαογραφίας.

Και πάλι μπράβο, πολλούς χαίρετισμούς σε όλους!

Λιάνα Στεφανή

Αγαπητοί συνάδελφοι

Επιστρέφοντας στη Θεσσαλονίκη με τις καλύτερες εντυπώσεις για αυτήν την πρώτη σας προσπάθεια, θα ήθελα να σας συγχαρώ και να σας ευχηθώ καλή δύναμη για τα περαιτέρω.

Ήταν πολύ ωραίο για μένα να ξαναβρεθώ στους παλιούς χώρους με παλιούς και νέους συναδέλφους και να ακούσω ενδιαφέροντα πράγματα. Σας ευχαριστώ θερμά για την ευκαιρία που μου δώσατε.

Με φιλικούς χαίρετισμούς
Χρυσάνθη Τσιούμη

Ιδιαίτερα ευχαριστώ για την πρόσκλησή σας να λάβω μέρος στο συνέδριο που διοργανώνετε προς τιμήν του Γ. Χιονίδη, ενός ιστοριοδίφη, παθιασμένου εραστή της Βέροιας και πείσμονα μελετητή των οποιασδήποτε μορφής και εποχής καταλοίπων της ανθρωπίνης δραστηριότητας στο χώρο της Ημαθίας. Καί μάλιστα σε χρόνους χαλαπούς για την έρευνα και απρόσφορους για παρόμοια εγχειρήματα. Ετη πολλά και παραγωγικά αγαπητέ Κύριε Χιονίδη από το παρελθόν και συν γνώμη που για διάφορους λόγους δεν θα μπορέσω να παραστώ στη γιορτή.

Ιωάννης Π.
Τουράτσου,λου,

Πάλαι ποτέ επιμελητής Αρχαιοτήτων στην Εφορεία Προϊστορικών και Κλασικών Αρχαιοτήτων δυτικής Μακεδονίας.

Εταιρεία Μακεδονικών Σπουδών

Θεσσαλονίκη, 27 Σεπτεμβρίου 2010

Προς

Εταιρεία Μελετών Ιστορίας & Πολιτισμού Ημαθίας
Πρόεδρο Κύριο Αθανάσιο Γ.Βουδούρη
Βέροια

Αξιότιμε Κύριε Πρόεδρε,

Θερμά Σας ευχαριστούμε για την τιμητική πρόσκληση στο επικείμενο επιστημονικό συνέδριό Σας, που αρχίζει μεθαύριον Τετάρτη και παρουσιάζει εξαιρετικό ενδιαφέρον. Λυπούμεθα ότι η Εταιρεία Μακεδονικών Σπουδών αδυνατεί να εκπροσωπηθεί σε χρόνο ελαχίστων επειδή προγραμματίζει έγκαιρα τις δραστηριότητές της και το πρόγραμμα δράσεών της είναι πολύ πυκνό. Σας ευχόμεθα καλή επιτυχία και αναμένουμε τα Πρακτικά του Συνεδρίου να εμπλουτίσουν την Βιβλιοθήκη μας όταν κυκλοφορήσουν.

Συγχαίρουμε ότι θα τιμήσετε τον επιφανή λόγιο ερευνητή Κύριο Γεώργιο Χ. Χιονίδη. Του αρμόζει πράγματι ο δημόσιος έπαινος και η ευγνωμοσύνη όλων μας επειδή σε όλη την μακρά και γόνιμη ζωή του, με υποδειγματική ανιδιοτέλεια και επιστημονική ακρίβεια, προσέφερε στην γνώση όλων λαμπρές πρωτότυπες μελέτες για την Ιστορία της Μακεδονίας μας με σταθερό επίκεντρο την γενέτειρά του Βέροια. Προσωπικά μας συνδέει ισχυρός δεσμός μισού τουλάχιστον αιώνα.

Σας παρακαλώ, Κύριε Πρόεδρε, κατά την βράβευσή του να του μεταφέρετε την βαθιά εκτίμηση και τις θερμές ευχαριστίες της Εταιρείας Μακεδονικών Σπουδών. Ο Θεός να τον ανταμείβει κατά τα αγαθά έργα του, να του χαρίσει χρόνους υγιείς και να τον ευλογεί.

Με εκτίμηση και θερμές ευχές

Ο Πρόεδρος

Νικόλαος Ι. Μέρτζος

ΧΡΟΝΙΚΑ
ΙΣΤΟΡΙΑΣ ΚΑΙ ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΥ Ν. ΗΜΑΘΙΑΣ

Ιδιοκτησία

Εταιρεία Μελετών Ιστορίας
και Πολιτισμού Ν. Ημαθίας

Εκδότης

Αθανάσιος Βουδούρης
(Πρόεδρος Δ.Σ. Ε.Μ.Ι.Π.Η.)

Διευθυντής

Εμμανουήλ Ξυνάδας
(Πρόεδρος Επιτροπής "Χρονικών")

Αρχισυνταξία -

Ηλεκτρονική σελιδοποίηση

Νικόλαος Γ. Βουδούρης

Επιτροπή των «ΧΡΟΝΙΚΩΝ»

Εμμανουήλ Γ. Ξυνάδας

Χαίδω Τζήκα - Μπατσαρά

Νικόλαος Γ. Βουδούρης

Ιωάννα Α. Ζιώγα

Αναστασία Γ. Ταναμπάση

Εκτύπωση

Ν.Καραμανλίδης & ΣΙΑ Ο.Ε.

Ν.Νικομήδεια Ημαθίας 23310 90234, 90339

Γραφεία

Α.Δ. Φυτείας Δοβρά Τ.Θ. 149, Τ.Κ. 59100

τηλ: **6946.901.531 - 6972.549.557**

Επιτρέπεται η αναδημοσίευση
μέρους ή ακέραιων κειμένων,
αρκεί να αναφέρεται η πηγή

Τα επώνυμα άρθρα
εκφράζουν μόνο την άποψη
του συντάκτη του κειμένου

Εις Μνημόσυνον Βούλας Χατζίκου

Η Βούλα Χατζίκου γεννήθηκε στη Βέροια. Φοίτησε στη Θεσσαλονίκη αλλά για οικογενειακούς λόγους δεν ολοκλήρωσε τις σπουδές της. Ασχολήθηκε με τη διδασκαλία των λαογραφικών εθίμων της Βέροιας από πολύ νεαρή ηλικία. Το 1965 ίδρυσε η ίδια τον «Λαογραφικό Όμιλο Βέροιας». Ο όμιλος είχε θεατρικό, χορευτικό και χορωδιακό τμήμα. Τα τμήματα συμμετείχαν πάντα από εκατό παιδιά. Η ίδια έγραψε και ανέβασε τρία θεατρικά λαογραφικά έργα: Βεροιώτικα προξενιά, Σκηνές από τη βεροιώτικη ζωή, Δαρθή του Συμπεβέρ. Δημοσίευσε πολλά άρθρα με λαογραφικό περιεχόμενο στις εφημερίδες Μακεδονία, Βέροια και στο περιοδικό Παυλίου Λόγος. Ιδιαίτερα σημαντικές στη διατήρηση της πολιτιστικής κληρονομιάς της πόλης είναι οι δημοσιεύσεις της, στην εφημερίδα Βέροια με τίτλο «Αληθινές Βεροιώτικες Ιστορίες». Οι αρχικές δημοσιεύσεις ήταν στη βεροιώτικη διάλεκτο, στη συνέχεια όμως τα άρθρα γράφονταν στη δημοτική για να γίνονται εύκολα κατανοητά απ' όλους τους αναγνώστες. Το 2005 κυκλοφόρησε το βιβλίο της Βεροιώτικες ιστορίες και παραμύθια. Το 1974 ανέλαβε τη διεύθυνση της νεοσύστατης Στέγης Γραμμάτων και Τεχνών του Δήμου Βέροιας, συμβάλλοντας μ' αυτή της την προσπάθεια, στη δημιουργία ενός χώρου παραγωγής πολιτισμού στη Βέροια. Κατά τη διάρκεια της βραχείας παραμονής της στη Στέγη Γραμμάτων και Τεχνών δημιούργησε το πρώτο λαογραφικό μουσείο της Βέροιας. Η προσπάθεια δημιουργίας ενός αξιόλογου μουσείου παραμένει ακόμη προσδοκία στην πόλη μας.

Ως αναγνώριση για την προσφορά της τιμήθηκε από τη Νομαρχία Ημαθίας το 1997, από τη Μητρόπολη με το Χρυσό Σταυρό το 2000 και από το Δήμο Βέροιας το 2003. Επίσης έλαβε τιμητικές διακρίσεις και από διάφορους συλλόγους.

Η Ε.Μ.Ι.Π.Η. αναγνωρίζοντας την τεράστια προσφορά της Βούλας Χατζίκου στην πόλη, εκφράζει τα θερμά και ειλικρινή της συλλυπητήρια προς τους οικείους και συγγενείς και εύχεται να δημιουργηθούν οι κατάλληλες συνθήκες αξιοποίησης της πολιτιστικής κληρονομιάς που η Βούλα Χατζίκου μας άφησε.

ΜΕΛΕΤΗΜΑΤΑ ΗΜΑΘΙΑΣ

ΓΕΝΙΚΟΙ ΚΑΝΟΝΕΣ ΔΗΜΟΣΙΕΥΣΗΣ

1. Στα «Μελετήματα Ημαθίας» δημοσιεύονται πρωτότυπες μελέτες για την αρχαιολογία, ιστορία, λαογραφία και γλωσσολογία, στην ελληνική γλώσσα.
2. Οι προς δημοσίευση μελέτες θα πρέπει να βασίζονται σε πρωτογενές αδημοσίευτο υλικό, εμπλουτισμένες με ανάλογη βιβλιογραφική τεκμηρίωση. Δεν παρέχεται η δυνατότητα αναδημοσίευσης αυτούσιων παλαιότερων μελετών, οι οποίες έχουν δημοσιευτεί στην ελληνική γλώσσα σε άλλα έντυπα ή περιοδικά.
3. Παρέχεται η δυνατότητα δημοσίευσης μελετών (παράλληλα πάντοτε με την ελληνική) και σε μετάφραση σε μία από τις εξής γλώσσες: Αγγλική, Γαλλική, Γερμανική, Ιταλική. Κατ' εξαίρεση γίνονται δεκτές και μελέτες δημοσιευμένες σε ξένη γλώσσα, μεταφρασμένες στην ελληνική, όταν αυτές παρουσιάζουν ιδιαίτερο ενδιαφέρον για την Ημαθία και την Μακεδονία.
4. Τα θέματα των μελετών που αποστέλλονται προς δημοσίευση, θα πρέπει να σχετίζονται αποκλειστικά με τους εξής τομείς και τις διάφορες παραμέτρους τους: αρχαιολογία, ιστορία, λαογραφία, γλωσσολογία.
5. Η θεματική των μελετών θα πρέπει να αφορά γεωγραφικά τη Μακεδονία, με ιδιαίτερη βαρύτητα σε θέματα της Ημαθίας. Σχετικές θεωρούνται και μελέτες που σχετίζονται με τη ζωή και τη δράση κατοίκων της Ημαθίας και της Μακεδονίας και σε άλλες περιοχές (π.χ. Βαλκανική, Ευρώπη, Μ. Ασία, Αφρική κ.λ.π.).
6. Οι μελέτες δημοσιεύονται στο μονοτονικό σύστημα. Παρέχεται η δυνατότητα παράθεσης πηγών, αποσπασμάτων κ.λ.π. και στο πολυτονικό.
7. Κάθε μελέτη θα πρέπει να συνοδεύεται από σύντομη περίληψη (όχι μεγαλύτερη από το 1/3 της μελέτης) σε μία από τις εξής γλώσσες: Αγγλική, Γαλλική, Γερμανική, Ιταλική.
8. Ο μέγιστος αριθμός των σελίδων των προς δημοσίευση μελετών, καθορίζεται στις 70 σελίδες.
9. Οι προς δημοσίευση μελέτες θα πρέπει να υποβάλλονται απαραίτητα σε ηλεκτρονική μορφή και εκτυπωμένες, στην ταχυδρομική διεύθυνση της Ε.Μ.Ι.Π.Η. Ηλεκτρονικά, θα πρέπει επίσης, να αποστέλ-

λονται οι εικόνες, χάρτες κ.λ.π. που συνοδεύουν του κείμενο, μαζί με τους σχετικούς υπότιτλους (λεζάντες). Το σχετικό οπτικό υλικό θα δημοσιεύεται στο τέλος κάθε μελέτης.

ΣΥΓΚΕΝΤΡΩΣΗ, ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ & ΔΗΜΟΣΙΕΥΣΗ ΑΡΘΡΩΝ

1. Οι προς δημοσίευση στα «Μελετήματα Ημαθίας» μελέτες συγκεντρώνονται από τα μέλη της συντακτικής επιτροπής. Ως ανώτατο χρονικό όριο για τη δημοσίευση μελετών στον τόμο του εκάστοτε έτους τίθεται η αποστολή τους μέχρι την 1η Αυγούστου.
 2. Οι μελέτες, αφού πρώτα κριθεί από τη συντακτική επιτροπή ότι εμπίπτουν στη θεματολογία του περιοδικού και ότι πληρούν τις απαραίτητες τεχνικές προϋποθέσεις, αποστέλλονται για την τελική αξιολόγηση στα μέλη της επιστημονικής επιτροπής. Η αξιολόγηση των μελετών θα πραγματοποιείται με τη μέθοδο του «τυφλού» συστήματος, δηλαδή τα μέλη της επιστημονικής επιτροπής δε θα γνωρίζουν εκ των προτέρων των συγγραφέα της μελέτης.
 3. Τα μέλη της επιστημονικής επιτροπής, αφού πρώτα συγκεντρωθούν οι προς εξέταση μελέτες, συνέρχονται σε μία συνεδρίαση κατά την οποία μοιράζονται (ανάλογα με την ειδικότητά τους) το υλικό και αποφασίζουν να τις αποστείλουν σε δύο «κριτές» (εφόσον αυτό κριθεί απαραίτητο), οι οποίοι θα εκφράσουν τις απόψεις τους συμπληρώνοντας μία φόρμα με τα απαραίτητα πεδία, προβαίνοντας παράλληλα στις σχετικές παρατηρήσεις.
 4. Η επιστημονική επιτροπή, έχοντας υπόψη της τη γνωμοδότηση των κριτών, κοινοποιεί στους συγγραφείς τα σχετικά αποτελέσματα, στέλνοντάς τους παράλληλα το κείμενο με τις σχετικές παρατηρήσεις.
 5. Τα προς δημοσίευση άρθρα θα αποστέλλονται στους συγγραφείς σε δύο δοκίμια (διαδοχικά) προς διόρθωση, κατά τη διαδικασία σελιδοποίησης του περιοδικού. Οι συγγραφείς θα πρέπει σε διάστημα λίγων ημερών να επιστρέφουν στη συντακτική επιτροπή τα διορθωμένα κείμενα.
- Η έκδοση του περιοδικού συνοδεύεται και από συγκεκριμένο αριθμό ανατύπων, ο οποίος θα καθορίζεται κάθε φορά με απόφαση του Δ.Σ. της Ε.Μ.Ι.Π.Η. Τα ανάτυπα θα αποστέλλονται στους συγγραφείς μαζί με το τεύχος του περιοδικού.

Περισσότερες πληροφορίες στην ηλεκτρονική σελίδα της Εταιρείας www.emiph.blogspot.com

Βεριοιώτικα Σημειώματα
Αποκλειστικά από την Ε.Μ.Ι.Π.Η.
το νέο βιβλίο του Π. Πυρινού

ΔΙΑΤΙΘΕΤΑΙ:

- ✓ Βιβλιοπωλείο "Πυρινός"
- ✓ Βιβλιοπωλείο "Επίκαιρο"
- ✓ "Βιβλιοθήκη του Ναυτίλου" (Αθήνα)
- ✓ Ταχυδρομικά, με αντικαταβολή (+ έξοδα αποστολής)

Τιμή: 10 ευρώ

DVD της Ε.Μ.Ι.Π.Η.

για τον
**Μακεδονικό
Αγώνα**

**Διατίθεται
από το
Βιβλιοπωλείο
"Επίκαιρο"**

Τιμή: 5 ευρώ

(Βενιζέλου 36 - Βέροια)

Τα

ΧΡΟΝΙΚΑ

θα τα βρείτε...

ΒΕΡΟΙΑ

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας (Ελλης 8)
Βιβλιοπωλείο "Επίκαιρο" (Βενιζέλου 36)
Βιβλιοπωλείο "Πυρινός" (Βενιζέλου 50)
Start copy - Φωτοτυπίες (Πλ. Πλατάνων 1)

ΝΑΟΥΣΑ

Ευξείνιος Λέσχη Ποντίων Νάουσας (Χατζηγεωργιάδη 30)

ΑΛΕΞΑΝΔΡΕΙΑ

Βιβλιοπωλείο Libro (Βετσοπούλου 32)

ΑΘΗΝΑ

"Βιβλιοθήκη του Ναυτίλου" (Χαρ. Τρικούπη 28)

...και στην
ηλεκτρονική διεύθυνση

**emiph.
blogspot.
com**

ΑΦΑΝΕΙΣ ΜΑΚΕΔΟΝΟΜΑΧΟΙ ΤΗΣ ΗΜΑΘΙΑΣ

Μέσα από διηγήσεις του ΠΡΟΔΡΟΜΟΥ ΛΟΥΚΑΝΟΠΟΥΛΟΥ ή ΚΟΥΚΟΥΛΗ και της γυναίκας του ΑΓΓΕΛΙΚΗΣ

Του Αργύρη Κωστόπουλου
Ερευνητή

Στο παρόν σημείωμα παρουσιάζουμε ορισμένες νέες πληροφορίες για τον Μακεδονικό Αγώνα στην περιοχή της Ημαθίας, μέσα από διηγήσεις κατοίκων της περιοχής (αυτήκων μαρτύρων και απογόνων πρωταγωνιστών της περιόδου). Τα στοιχεία που παρέχονται επιχειρούν, στο πλαίσιο της καταγραφής και δι-άσωσης της «προφορικής ιστορίας», να προσθέσουν ορισμένες επιπρόσθετες πληροφορίες σχετικά με τη συμμετοχή κατοίκων της Ημαθίας στον Μακεδονικό Αγώνα. Ασφαλώς, οι πληροφορίες που παρουσιάζονται, θα πρέπει να εξεταστούν σε συνάρτη-ση και με άλλες διαθέσιμες πηγές της περιόδου, προκειμένου να συμπληρώσουμε, όσο αυτό μας είναι εφικτό, τις γνώσεις μας για σχετικά ιστορικά ζητήματα. Στη συνέχεια παραθέτουμε αυτού-σιες τις σχετικές διηγήσεις:

«Ο Πατέρας μου ΝΙΚΟΣ ΛΟΥΚΑΝΟΠΟΥΛΟΣ γεννήθηκε στη Μελίκη το 1886, η μητέρα του πέθανε στη γέννα όπως και ο πα-τέρας του μετά από λίγο καιρό. Έτσι από μικρός μεγάλωσε στις αδελφές του πατέρα του πηγαίνοντας κατά διαστήματα από σπίτι σε σπίτι. Είχε μία αδελφή στον Πρόδρομο που την έλεγαν Στερ-γιάνω Παρσουδά, αυτή τον βύζαξε από μικρό όπως και την μάννα του Βασίλη Κουτζαμπασόπουλου γι' αυτό και ήταν Μιλαδέλφια». Μεγάλωσε πηγαίνοντας σε διαφορετικά σπίτια αλλά στην ίδια πε-ριφέρεια. Οι Θείες του επίσης φρόντισαν να μάθει και γράμματα. Επειδή περιφέρονταν, αφού δεν είχε μόνιμη κατοικία (ήταν είπαμε ορφανό και πήγαινε από σπίτι σε σπίτι) δεν μπόρεσε να στεργιώσει πουθενά να κάνει «κουκούλη», κατά την παράδοση, να έχει δηλαδή μόνιμη κατοικία. Απέκτησε το παρατσούκλι «κουκούλης». Με τα λίγα γράμματα που έμαθε αμέσως κατάλαβε τη σημασία του αγώ-να των Ελλήνων κατά των Βουλγάρων και σε συνδυασμό με τον άτακτο χαρακτήρα του έφυγε μαζί με τους:

- 1) **Γατόπουλο Σωτήριο**, από το χωριό Πρόδρομος Ημαθίας.
- 2) **Ρογκότη Γεώργιο ή Γοργολιάνο**, από το χωριό Μελίκη Ημαθίας.

ΣΤΟ ΒΑΛΤΟ ΤΩΝ ΓΙΑΝΝΙΤΣΩΝ

Αμούστακα παιδιά (ήταν γύρω 18 χρονών όλοι τους) αφού πε-ριπλανήθηκαν για χρόνια στο βάλτο, τότε μεταφέροντας όπλα, τότε πολεμώντας τους κομιτατζήδες με διαφορετικούς αρχη-γούς, στο τέλος κατέληξαν να είναι στον πυρήνα της ομάδας του Γκόνου Γιώτα.

Το στοιχείο του βάλτου όπως αποκαλούσαν τον ίδιο αλλά και την ομάδα του, δείχνει το μέγεθος της φήμης που είχε ο ίδιος και οι σύντροφοι του μέσα στη λίμνη και σ' όλη την περιφέρεια διε-ξαγωγής του αγώνα.

Πολλές επαφές είχαν με τους ντόπιους οπλαρχηγούς του Γιδά, Κούγκα και Ματόπουλο ο οποίος μετά, (στα 1908) ήταν υπαρχη-γός του Γκόνου Γιώτα. Πολεμοφόδια έπαιρναν κατά κύριο λόγο από τον Βόρρα και πολιτικές - στρατιωτικές κατευθύνσεις από την περιοχή Θεσσαλονίκης. Επίσης, από την ίδια περιοχή τροφο-δοτούνταν με ρουχισμό, όπως στολές Μακεδονομάχου, σκφού-νια (ένα είδος μάλλινης κάλτσας πλεγμένη στο χέρι), εσώρουχα, παπούτσια - Μπιάλλια (τύλιγαν την γάμπα με δέρμα σφικτά για να μη βρέχονται) στο βάλτο) κ.α. Προς το τέλος του Αγώνα ο Ρογκότης Γεώργιος ή Γοργολιάνος πέθανε στο Βάλτο από ελο-νοσία.

Το 1912 με το τέλος των βαλκανικών Πολέμων γύρισαν στα

σπίτια τους. Με την προσάρτηση των Νέων Χωρών ο στρατός τους κάλεσε να υπηρετήσουν τη στρατιωτική τους θητεία. Ο Γα-τόπουλος από τον Πρόδρομο τελείωσε τη θητεία του. Ο Κουκού-λης μαζί με άλλους Μελικιώτες όπως τους Τζιόλα Νατσιούρα, Βασίλη Κουφόπουλο και Γκριτζαλιώτη δραπέτευσαν. Έτσι, κη-ρύχτηκαν λιποτάκτες και ζούσαν παράνομοι στα Βόρεια Πιέρια. Για την καταδίωξή τους ήρθε το απόσπασμα του Κλειδή. Εντο-πίστηκαν από αυτό κοντά σ' ένα ρέμα ανάμεσα στα Παλατίτσια και στη Μελίκη. Δόθηκε πραγματική μάχη όπου τραυματίζεται ο Κουφόπουλος στην κοιλιά, ο οποίος προσπάθησε να κρυφτεί σε χαμόκλαδα, ενώ οι υπόλοιποι πολεμούσαν. Ο Κουκούλης όρ-θιος (ήταν δεινός σκοπευτής, και αριστερόχειρας) τον βλέπει ο Κλειδής αλλά ο Κουφόπουλος που ήταν κρυμμένος είχε καλλίτε-ρη θέση βολής χτύπησε τον Κλειδή. Γι' αυτό το ρέμα και σήμερα έχει την ονομασία «του Κλειδή ο Λάκκος». Μετά απ' αυτό όλοι σκόρπισαν εκτός από τον Κουφόπουλο που ήταν τραυματισμέ-νος. Το απόσπασμα άρχισε να ψάχνει τραυματισμένους λιποτά-κτες. Δύο Χωροφύλακες τον εντοπίζουν, όμως τον κάνουν νόημα να μη μιλήσει, τον σκεπάζουν με κάτι φτέρες και φεύγουν. Σε δυο μέρες ο Κουφόπουλος στέλνει μήνυμα μ' έναν τσομπάνο στους δικούς του οι οποίοι τον περιθάλλουν σένα κατάλυμα που έφτιαξαν μέσα στο δάσος κοντά στη Μελίκη. Γάζες όμως αγόρα-ζαν από ένα παντοπωλείο του Ζιούπα που βρίσκονταν στο κέ-ντρο της Μελίκης κοντά στην Αγία Παρασκευή. Εκεί εντόπισαν τον άνθρωπο που τις αγόραζε, τον παρακολούθησαν και τους συνέλαβαν την ώρα που έκαναν την αλλαγή στο τραύμα. Έτσι όλοι συνελήφθησαν και πήγαν φυλακή. Μετά τη μικρασιατική καταστροφή δόθηκε αμνηστία και γύρισαν στα σπίτια τους.

Ο Ρογκότης Γεώργιος ή Γοργολιάνος γύρω στα 1910 παντρεύ-τηκε στη Μελίκη και έκανε μία κόρη την Όλγα που δεν πρόλαβε να γνωρίσει.

Ο Κουκούλης το 1926 έγινε Αγροφύλακας. Το 1929 παντρεύεται την Ουρανία Ακριβοπούλου ή Κοτσιοπούλου από τον Πρόδρομο, με την οποία έκαναν έξι παιδιά. Έφτασε μέχρι το βαθμό του Αρ-χιφύλακα.

Ο Γατόπουλος Σωτήρης από τον πρόδρομο παντρεύτηκε γύρω στα 1906 την Θεοδώρα Καλλιανιώτη από το Νησέλι, η οποία ήταν ορφανή και μεγάλωσε στο Λουτρό μαζί με τον αδελφό της Φώτη που έζησε στην Βέροια. Με τη Θεοδώρα έκανε πέντε παιδιά, τον Κων/ντίνο¹ «Μπάρμπα Ντίνα Βαρκάρη», τη Βαγγελιώ, την Πα-νάγιω, το Νίκο, που σκοτώθηκε Χωροφύλακας και τελευταίο τον ιερέα Βασίλειο Γατόπουλο. Και αυτός έγινε Αγροφύλακας στον Πρόδρομο, αλλά πέθανε πολύ νέος.

Επίσης από τον Πρόδρομο αναφέρεται και κάποιος Ζησόπου-λος. Αυτός είχε επιστρατευτεί πριν από την επανάσταση των Νεότουρκων το 1908. Λιποτάκτησε από τον Τουρκικό Στρατό βρί-σκοντας καταφύγιο στο Ελληνικό Προξενείο της Θεσσαλονίκης. Από εκεί φυγαδεύτηκε για την Αμερική. Από τότε χάθηκαν τα ίχνη του. Ο Ζησόπουλος πριν από την επιστράτευση των τούρ-κων ήταν οπλίτης Μακεδονομάχος.

1 Η κύρια γέφυρα επικοινωνίας μέχρι και την δεκαετία του 70 για τους κατοίκους των χωριών Βόρεια και Νότια του Αλιάκμονα ήταν η βάρκα του μπάρμπα Ντίνα. Όλοι οι Κάτοικοι του Ρουμλουκιού και περισσότεροι οι μεγαλύτεροι θυμούνται με δέος τον ήσυχο, καρτερικό και αμίλητο με την τραγιάσκα Μπάρμπα Ντίνα από τον Πρόδρομο, που περίμενε καρτερικά στην όχθη του Αλιάκμονα για να περάσει στην απέναντι όχθη τους εργάτες, τους προσκυνητές της Αγίας Κυριακής, τους πανηγυρτζήδες, τους ταξιδιώτες, αυτούς που ήθελαν να πάνε για ψώνια ή δουλειές στη Βέροια, Γιδά και Θεο/νίκη, τους συγγενείς και φίλους σε χαρές και σε λύπες.

Έτσι έχουμε τέσσερις Μακεδονομάχους:

Δύο από τη **Μελίκη**, ΛΟΥΚΑΝΟΠΟΥΛΟΣ ΝΙΚΟΛΑΟΣ ή ΚΟΥΚΟΥΛΗΣ και ΡΟΓΚΟΤΗΣ ΓΕΩΡΓΙΟΣ ή ΓΟΡΓΟΛΙΑΝΟΣ
και δύο από τον **Πρόδρομο**, ΓΑΤΟΠΟΥΛΟΣ ΣΩΤΗΡΙΟΣ και ΖΗΣΟΠΟΥΛΟΣ

Στην φωτογραφία από αριστερά προς τα δεξιά όπως τους βλέπουμε:
Πρώτος με το κεφάλι ψηλά, τον Σταυρό, και την Μπολμπότσα είναι ο Ρογκότης Γεώργιος ή Γοργολιάνος, μετά με τη στολή του Μακεδονομάχου και τον Σταυρό είναι ο Λουκανόπουλος Νικόλαος ή Κουκούλης, και ακριβώς πίσω από αυτόν με τη στολή του Μακεδονομάχου και το χέρι που ακουμπά στην αριστερή ωμοπλάτη είναι ο Γατόπουλος Σωτήριος.

Στην φωτογραφία από αριστερά Γκόνος, Μαζαράκης, Δογιάμας. Καθισμένος ο Ματόπουλος

Ο οπλαρχηγός Ματόπουλος, ο Χαλίλ- Μπέης, ο Λουκανόπουλος ή Κουκούλης, ο Γατόπουλος κ.α.

Η οθωμανική αγορά (μπεζεστένι) της Βέροιας, μέσα από μια απεικόνιση στο τέμενος του Μενδρεσέ

Του Αθανασίου Γ. Βουδούρη
Προέδρου της Ε.Μ.Ι.Π.Η.

Το ιστορικό τέμενος του Μενδρεσέ της Βέροιας,¹ αποτελεί ένα από τα σπουδαιότερα οθωμανικά μνημεία της πόλης, καθώς και το μοναδικό αναστηλωμένο τζαμί αυτής της περιόδου στην ευρύτερη περιοχή.² Η σπουδαιότητα του μνημείου έγκειται τόσο στο γεγονός του αρχιτεκτονικού του χαρακτήρα, όσο και στον πλούσιο καλλιτεχνικό και εικονογραφικό του διάκοσμο. Ιδιαίτερη αξία παρουσιάζουν οι τέσσερις παραστάσεις – απεικονίσεις τοπίων και κτιρίων, οι οποίες βρίσκονται στη βάση του τρούλου του τζαμιού.

Σύμφωνα με έρευνα της Δρ. Αρχαιολόγου Φλώρας Καραγιάννη, η οποία επιχειρεί την ταύτιση των παραπάνω απεικονίσεων, με βάση φωτογραφικό υλικό της Βέροιας των αρχών του 20^{ου} αιώνα, έγινε δυνατή η ταύτιση των τριών από τις τέσσερις παραστάσεις του Μενδρεσέ. Η ίδια, σε σχετικό δημοσίευσμά της στο περιοδικό «Πολιτιστικά Δρώμενα», αναφέρει τα εξής: «Από το σύνολο του ζωγραφικού διακόσμου, το πιο ενδιαφέρον τμήμα του είναι οι 4 πίνακες στη βάση του τρούλλου οι οποίοι αναπαριστούν κτίρια της Οθωμανικής περιόδου. Με βάση έρευνα που πραγματοποιήθηκε σε φωτογραφικό υλικό από την παλιά πόλη της Βέροιας, των αρχών του 20ου αιώνα, έγινε δυνατή η ταύτιση των κτιρίων που απεικονίζονται στον τρούλλο του τζαμιού. Σύμφωνα με την έρευνα, είναι δυνατόν να ταυτιστούν με βεβαιότητα οι πίνακες του τρούλλου, με απεικονίσεις του υπαίθριου τζαμιού που βρισκόταν στη θέση του Βήματος του Αποστόλου Παύλου, του ιδίου του τζαμιού του μενδρεσέ, και της περιοχής με τα νεκροταφεία που βρίσκονταν νοτιοδυτικά του τζαμιού».³ Συνεπώς, μέχρι στιγμής, είμαστε σε θέση να ταυτίσουμε, με σχετική ασφάλεια, τις τρεις μόνο από τις τέσσερις παραστάσεις του τζαμιού.⁴

Στο παρόν δημοσίευμα θα επιχειρήσουμε να ταυτίσουμε (ή καλύτερα να προσεγγίσουμε) την «τέταρτη παράσταση»⁵ του Μενδρεσέ, αξιοποιώντας πληροφορίες που προέρχονται από ιεροδικαστικούς κώδικες και από άλλα αρχεία, φωτογραφίες ή δημοσιεύματα, τα οποία αφορούν την οθωμανική Βέροια. Η πιθανότητα απεικόνισης τοπίου, στη συγκεκριμένη παράσταση, το οποίο δεν ταυτίζεται με την πόλη, θεωρούμε ότι μάλλον θα πρέπει να

απορριφτεί, δεδομένου μάλιστα ότι και οι υπόλοιπες παραστάσεις σχετίζονται με την οθωμανική Βέροια και ειδικότερα με τοπία που βρίσκονταν σε κοντινή απόσταση από το τζαμί.

Η τέταρτη παράσταση του Μενδρεσέ απεικονίζει, σε πρώτο πλάνο, ένα οθωμανικό κτιριακό συγκρότημα, περιτριγυρισμένο με τείχος, το οποίο φέρει δέκα τρουλίσκους σε δύο οριζόντιες επάλληλες σειρές. Την παράσταση πλαισιώνουν δύο οθωμανικά τεμένη, με ψηλούς μιναρέδες, το ένα τρουλαίο ενώ το άλλο κεραμοσκεπές, ορθογωνίου σχήματος, με υπερυψωμένο το μεσαίο κλίτος (όμοιο με τον τύπο «βασιλικής» χριστιανικού ναού). Στο βάθος της παράστασης διακρίνονται οικήματα, τα οποία παρουσιάζουν σημαντικά στοιχεία τα οποία παραπέμπουν, σε μεγάλο βαθμό, στη λαϊκή αρχιτεκτονική της οθωμανικής Βέροιας. Στο βαθύτερο σημείο της παράστασης, διακρίνεται, επίσης, η απόληξη ενός κτιρίου, το οποίο ομοιάζει με πύργο.⁶

Ο τύπος του εικονιζόμενου συγκροτήματος ανήκει, σχεδόν με βεβαιότητα, σε κλασικό αρχιτεκτονικό παράδειγμα κλειστής οθωμανικής αγοράς (μπεζεστένι), η οποία κατά την οθωμανική περίοδο αποτελούσε ένα από τα βασικότερα συστατικά της ζωής των κατοίκων των πόλεων. Η σπουδαιότητα της «αγοράς» στην κοινωνική ζωή των κατοίκων, προσέδιδε στο οθωμανικό μπεζεστένι ιδιαίτερη σημασία, αναγκάζοντάς τα σε σημεία αναφοράς και σε σημαντικά τοπόσημα των οθωμανικών πόλεων.⁷ Συνεπώς, η χρήση της συγκεκριμένης παράστασης σε ένα οθωμανικό μνημείο της περιόδου, έρχεται σε πλήρη αρμονία με τις αρχές της λαϊκής μουσουλμανικής θεωρίας για τις βασικές φάσεις του «κύκλου της ζωής», οι οποίες ήταν η γέννηση (beşik), ο γάμος (esik) – η πορεία δηλαδή της ζωής – και ο θάνατος (keşik).⁸

Οι τέσσερις παραστάσεις του Μενδρεσέ της Βέροιας, εκτός από την καλλιτεχνική τους αξία, θα μπορούσαμε να ισχυριστούμε ότι ενέχουν παράλληλα και παιδαγωγικό – διδακτικό χαρακτήρα, για τους πιστούς μουσουλμάνους της πόλης (ας μην ξεχνάμε, άλλωστε, ότι το τζαμί του Μενδρεσέ εξυπηρετούσε για μεγάλο χρονικό διάστημα τις θρησκευτικές ανάγκες μαθητών μουσουλμανικού ιεροδιδασκαλείου), καθώς περιλαμβάνουν στη θεματική τους έννοιες και συμβολισμούς που σχετίζονται με την πορεία της ζωής του ανθρώπου μέχρι και τον θάνατό του.

Η ύπαρξη κλειστής οθωμανικής αγοράς (μπεζεστένι) στη Βέροια, μαρτυρείται ήδη από τα μέσα του 17^{ου} αιώνα, στο seyahatnâme του Τούρκου περιηγητή Εβλιγιά Τσελεμπή. Ο Εβλιγιά αναφέρει ότι κατά την περίοδο της επίσκεψής του στη Βέροια (1668), υπήρχαν στην πόλη εξακόσια καταστήματα και ένα μπεζεστένι με έξι τρούλους και σιδερένια

Η παράσταση του μπεζεστενιού (οθωμανικής αγοράς) της Βέροιας

που προέρχονται από ιεροδικαστικούς κώδικες και από άλλα αρχεία, φωτογραφίες ή δημοσιεύματα, τα οποία αφορούν την οθωμανική Βέροια. Η πιθανότητα απεικόνισης τοπίου, στη συγκεκριμένη παράσταση, το οποίο δεν ταυτίζεται με την πόλη, θεωρούμε ότι μάλλον θα πρέπει να

1 Βλ. Θωμάς Γαβριλίδης, *Βεργιώτικα τ. Α', Βέροια 1999*, 4 – 6. Ο ίδιος, "Auditorium Παύλειο Πολιτιστικό Κέντρο Βέροιας. Αναδρομή στην ιστορία του κτιρίου και του χώρου του πρώην τεμένους «Μενδρεσέ»", *Χρονικά Ιστορίας και Πολιτισμού Ν. Ημαθίας* 5 (Απρίλιος – Ιούνιος 2009) 10 – 11. Αναστασία Μαργιέ – Άννα Ματσόκη, *Η οθωμανική αρχιτεκτονική της Βέροιας*, Θεσσαλονίκη 2005, 66 – 76. Βασιλική Καλταπανίδου – Πυροβέση – Φλώρα Καραγιάννη, "Ο Μενδρεσές της Βέροιας. Αρχαιολογικές έρευνες και αναστηλωτικές εργασίες", *Μνημείο και Περιβάλλον* 10 (2009) [υπό έκδοση].

2 Αντώνιος Πέτκος – 11η Ε.Β.Α., *Γ' Κοινοτικό Πλαίσιο Στήριξης – Το έργο της 11ης Εφορείας Βυζαντινών Αρχαιοτήτων*, Βέροια 2009.

3 Φλώρα Γ. Καραγιάννη, "Το τζαμί του Μενδρεσέ της Βέροιας", *Πολιτιστικά Δρώμενα* 54 (Δεκέμβριος 2009 – Φεβρουάριος 2010) 7 – 10.

4 Θεωρούμε ότι η ταύτιση της παράστασης των «οθωμανικών νεκροταφείων» με την περιοχή του Μενδρεσέ δεν μπορεί να τεκμηριωθεί με απόλυτη ασφάλεια, δεδομένου ότι το εικονιζόμενο τζαμί εικονογραφείται κεραμοσκεπές (με τετράπλευρη στέγη) και όχι με τρούλο όπως γνωρίζουμε ότι ήταν το τέμενος του Μενδρεσέ. Δεν θα πρέπει να αποκλείσουμε το ενδεχόμενο στη συγκεκριμένη παράσταση να εικονογραφείται κάποιο άλλο τζαμί της πόλης.

5 Η αρίθμηση χρησιμοποιείται για καθαρά τεχνικούς λόγους, χωρίς να σχετίζεται απαραίτητα με τη θέση της παράστασης στο εικονογραφικό σύνολο του τζαμιού.

6 Βλ. Νίκος Μουτσόπουλος, *Η λαϊκή αρχιτεκτονική της Βέροιας*, Βέροια 2000.

7 Ο καθηγητής Αν. Ορλάνδος αναφέρει τα εξής σχετικά για τα μπεζεστένια των οθωμανικών πόλεων: «Σκεπαστάι άγοραί (μπεζεστένια) ήσαν λίαν άγαπητάί και συνήθεις εις τας μουσουλμανικάς πόλεις, κατά τό παράδειγμα των όποιων άπέκτησαν τοιαύτας και αί κατακτηθείσαι βυζαντινάί πόλεις. ... Σήμερον μπεζεστένια σωζονται έν Ελλάδι, καθόσον τουλάχιστον γνωρίζω, μόνον δύο: τό της Θεσσαλονίκης και τό των Σερρών, πολύ μεγαλοπρεπέστερον του πρώτου» (βλ. σχετικές φωτογραφίες). Αναστάσιος Κ. Ορλάνδος, "Εργασίαι αναστηλώσεως μεσαιωνικών μνημείων", *Αρχείον των Βυζαντινών Μνημείων της Ελλάδος τ. Ε' (1939 – 1940)* τχ.2, 207 – 213.

8 Γεώργιος Κ. Διακόπουλος, "Η εξέλιξη των οθωμανικών επιτύμβιων επιγραφών, μελέτη δειγμάτων Πέλλας και Ημαθίας", *Περιοδικό «Ο Φίλιππος» (Ι.Λ.Ε.Γ.Φ.)* 56 (Ιούλιος – Σεπτέμβριος 2007) 39.

ΒΕΡΟΙΑ - ΚΑΡΑΦΕΡΥΕ

πόρτα, το οποίο ήταν βακούφι του Τσελεμπί Σινάν μπέη.⁹

Στις αρχές του 18^{ου} αιώνα, όπως μπορούμε να συμπεράνουμε από τις συντεχνιακές καταγραφές σε ιεροδικαστικά κατάστιχα της Βέροιας, παρατηρείται μερική χωροταξική διασπορά των εμπορικών καταστημάτων της πόλης. Εντούτοις, το μπεζεστένι της Βέροιας εξακολουθεί να φιλοξενεί και αυτή την περίοδο αρκετά σημαντικό αριθμό εμπορικών καταστημάτων ή καταστημάτων τεχνιτών.¹⁰

Η ύπαρξη μπεζεστενιού στη Βέροια μαρτυρεί την ανάπτυξη αξιόλογης εμπορικής δραστηριότητας, ενώ παράλληλα μας επιτρέπει να υποθέσουμε ότι ήδη από τον 17^ο αιώνα, τουλάχιστον, δραστηριοποιούνται στην πόλη καταστήματα και συντεχνίες που εμπορεύονταν πολύτιμα προϊόντα.¹¹

Ιδιαίτερο χαρακτηριστικό της οθωμανικής αγοράς υπήρξε ο συγκεντρωτισμός και ο χωροταξικός περιορισμός των καταστημάτων και των συντεχνιών, γεγονός που προσέδιδε αφενός ασφάλεια στους ιδιοκτήτες

καταβολές, οι οποίοι συνυπήρχαν χωροχρονικά, άλλοτε αρμονικά και άλλοτε με προστριβές και εντάσεις. Άλλωστε, οι περισσότερες συντεχνίες της πόλης αποτελούνταν από μέλη διαφορετικών εθνοτικών ή θρησκευτικών κοινοτήτων, γεγονός που αποτελεί αδιάψευστο μάρτυρα της κοινής – ταυτόσημης πορείας των «ετερόκλιτων» υπηκόων, στα όρια των οθωμανικών μικροκοινωνιών.¹²

Ένα επιπλέον ζήτημα, που θα πρέπει να διερευνηθεί, είναι και η τοπογραφική τοποθέτηση του μπεζεστενιού στην οθωμανική Βέροια. Όπως είναι γνωστό, μεγάλο μέρος του εμπορικού κέντρου της πόλης βρισκόταν στη συνοικία Σινάν μπέη, κατά μήκος σχεδόν της σημερινής οδού «Κεντρικής». Η αναφορά του Εβλιγιά Τσελεμπί για ύπαρξη μπεζεστενιού, το οποίο ήταν βακούφι του Τσελεμπί Σινάν μπέη, μας επιτρέπει να υποθέσουμε ότι πρόκειται για κτίριο το οποίο πιθανότατα βρισκόταν στην παραπάνω συνοικία.

Επιπλέον, από την ίδια την παράσταση του τζαμιού του Μενδρεσέ,

Το μπεζεστένι των Σερρών (β' μισό 15ου αι.)
Από το 1970 στεγάζει το Αρχαιολογικό Μουσείο Σερρών

Το μπεζεστένι της Θεσσαλονίκης
σε φωτογραφία των μέσων του 20ου αι.

των καταστημάτων και αφετέρου εξυπηρετούσε, με μεγαλύτερη ευκολία, τις αγοραστικές ανάγκες των υπηκόων, αλλά και τον έλεγχο από μέρους των αρχών, χωρίς ωστόσο να λείπουν και οι περιπτώσεις που, για πρακτικούς κυρίως λόγους, υπήρχαν και καταστήματα καταναμμένα σε άλλες περιοχές. Οι οθωμανικές αγορές χτίζονταν συνήθως σε κεντρικά σημεία των πόλεων, στις περισσότερες μάλιστα περιπτώσεις κοντά σε τζαμιά.

Η αγορά αποτελούσε, παράλληλα, για τους κατοίκους των οθωμανικών πόλεων, σημείο συγκέντρωσης, συνύπαρξης και συνδιαλλαγής ανθρώπων με διαφορετικές εθνοτικές, θρησκευτικές και πολιτισμικές

θα μπορούσαμε, να αντλήσουμε ορισμένες αξιόλογες πληροφορίες για την «ταυτότητα» του εικονιζόμενου τοπίου. Αρχικά, εξετάζοντας, όσο αυτό μας είναι δυνατό, τον αρχιτεκτονικό τύπο των δύο εικονιζόμενων τζαμιών, μπορούμε να υποστηρίξουμε ότι παρουσιάζουν σημαντικές ομοιότητες με δύο από τα τζαμιά της πόλης, για τα οποία διαθέτουμε κάποια σχετική εικόνα, αναφορικά με την αρχιτεκτονική τους μορφή.

Θα μπορούσαμε, άραγε, να ταυτίσουμε τα παραπάνω εικονιζόμενα τζαμιά με το Hunciar (παλιά μητρόπολη) και το Orta cami; Το θεωρούμε πολύ πιθανό. Η παραπάνω, όμως, υπόθεση εργασίας σκοντάφτει στο γεγονός ότι οι πληροφορίες που διαθέτουμε για την ιστορική και αρχιτεκτονική εξέλιξη των δύο αυτών μνημείων αδυνατούν να δώσουν πειστικές απαντήσεις σε πολλά επιμέρους ερωτήματα. Στην παράσταση του Μενδρεσέ, ο μιναρές του τζαμιού, το οποίο θεωρούμε ότι πιθανότατα ταυτίζεται με το Hunciar cami, εικονογραφείται πολυγωνικός με τρία,

9 Βασίλης Δημητριάδης, *Η Κεντρική και Δυτική Μακεδονία κατά τον Εβλιγιά Τσελεμπί*, Θεσσαλονίκη 1973, 256 – 257.

10 Πηνελόπη Φωτεινού, *Η αγορά της Βέροιας. Συντεχνιακές καταγραφές 1699 – 1708*, Ρέθυμνο 1999, 40 – 41 (Ανέκδοτη μεταπτυχιακή εργασία στη Φιλοσοφική Σχολή του Πανεπιστημίου Κρήτης).

11 Φωτεινού, *Η αγορά της Βέροιας*, ό.π., 41.

12 Φωτεινού, *Η αγορά της Βέροιας*, ό.π., 32 – 34.

Οι τρεις παραστάσεις στη βάση του τρούλου του «Μενδρεσέ»

επίσης πολυγωνικά, şerefeler (μπαλκόνια – εξώστες),¹³ ενώ στη σημερινή του μορφή είναι κυλινδρικός. Μάλιστα, όπως διακρίνεται σε φωτογραφία των αρχών του 20^{ου} αιώνα, ο μιναρές διέθετε ένα μόνο şerefe. Εντούτοις, οφείλουμε να παρατηρήσουμε ότι η βάση του μιναρέ στο Hunciar camî, μέχρι και σήμερα είναι πολυγωνική. Η ίδια προβληματική παρατηρείται και στον μιναρέ του τζαμιού το οποίο θεωρούμε ότι πιθανότατα ταυτίζεται με το Orta camî. Ο μιναρές του εικονογραφείται, επίσης, με τρία şerefeler,¹⁴ ενώ στη σημερινή του μορφή, αλλά και σε φωτογραφίες των αρχών του 20^{ου} αιώνα, παρουσιάζει ένα μόνο şerefe.

Πρόκειται, άραγε, για καλλιτεχνική παρέμβαση του ζωγράφου της παράστασης στο τζαμί του Μενδρεσέ, ή μήπως η συγκεκριμένη παράσταση αποτυπώνει παλαιότερη μορφή των μιναρέδων των δύο παραπάνω μνημείων; Δυστυχώς, δεν είμαστε μέχρι στιγμής σε θέση να δώσουμε αξιόπιστες απαντήσεις στα παραπάνω ερωτήματα. Αυτό που μπορούμε, πάντως, να υποστηρίξουμε, με σχετική βεβαιότητα, είναι το γεγονός ότι σε καμία από τις γνωστές φωτογραφίες της όψιμης οθωμανικής περιόδου στη Βέροια, δεν εμφανίζεται τζαμί με μιναρέ ο οποίος διέθετε περισσότερα από ένα şerefe.

Επιπρόσθετα, η απεικόνιση κτιρίου το οποίο ομοιάζει με πύργο, στο βάθος της παράστασης, μας επιτρέπει να υποθέσουμε ότι πιθανότατα πρόκειται για τον βυζαντινό πύργο¹⁵ που βρισκόταν στην πλατεία ωρολογίου, δίπλα από το σημερινό δικαστικό μέγαρο, ο οποίος έμεινε γνωστός στη λαϊκή παράδοση της πόλης ως «ο πύργος της βασιλίσσας Βεργίνας».¹⁶

Οπότε, το μπεζεστενί της Βέροιας, με βάση τα στοιχεία που εκθέσαμε προηγουμένως, θεωρούμε, με σχετική επιφύλαξη, ότι θα πρέπει να τοποθετηθεί στη νοτινή γραμμή μεταξύ του Hunciar και του Orta camî.

Πιθανότατα, το μπεζεστενί της Βέροιας καταστράφηκε με την πυρκαγιά του 1864, η οποία εξαφάνισε μεγάλο μέρος του κέντρου της πόλης. Η λαϊκή παράδοση, στο δημοτικό τραγούδι για την πυρκαγιά του 1864,¹⁷ διέσωσε στη συλλογική μνήμη μεταξύ των απωλειών της Βέροιας και την καταστροφή της αγοράς της πόλης, η οποία αποτυπώνεται με σαφήνεια στον στίχο «*κάκιν η Βέργια όλη κι όλου του τσαρσί*»¹⁸. Έκτοτε, θεωρούμε ότι χάθηκε η προηγούμενη αίγλη της οθωμανικής αγοράς της Βέροιας, η οποία, όπως φαίνεται από τις μεταγενέστερες πηγές δεν μπόρεσε να ανακτηθεί στην αρχική της μορφή. Δεν θα πρέπει, επίσης, να αποκλείσουμε την πιθανότητα πρόκλησης ζημιών από την πυρκαγιά του 1864 και στα παρακείμενα στην αγορά τζαμιά. Ίσως, οι παλαιότεροι μιναρέδες του Hunciar και του Orta camî να καταστράφηκαν μαζί με «*όλο το τσαρσί*» της Βέροιας.

Συνεπώς, αν οι παραπάνω παρατηρήσεις και τα συμπεράσματά μας ευσταθούν, τότε μπορούμε να ισχυριστούμε ότι η εξεταζόμενη παράσταση του τζαμιού του Μενδρεσέ έχει (για έναν ακόμη λόγο) ιδιαίτερη σημασία για την οθωμανική Βέροια, καθώς αποτελεί μία από τις σπάνιες απεικονίσεις τοπίων του ιστορικού κέντρου της πόλης, πριν από την

καταστροφική πυρκαγιά του 1864.

Κατά τη γνώμη μας, η παράσταση αυτή αποτελεί μία επιπλέον απάντηση σε όσους αρέσκονται να περιθωριοποιούν, να ενοχοποιούν και να καταδικάζουν τα οθωμανικά μνημεία της Ελλάδας, ως προϊόντα «*βαρβαρικών και ξένων*» πολιτισμών. Εμείς θα συνεχίσουμε να τα θεωρούμε ως δικά μας μνημεία, ως ορόσημα και επιτεύγματα του δικού μας πολιτισμού.

Δεν μένει, λοιπόν, παρά να ευχηθούμε η ιστορική και αρχαιολογική έρευνα να φωτίσει ακόμη περισσότερο το θέμα.

Α

Β

Γ

Δ

Ε

Α. Η οροφή με τους 10 τρούλους και το τείχος του μπεζεστενιού

Β. Οικήματα της οθωμανικής Βέροιας

Γ. Το Orta camî (·)

Δ. Το Hunciar camî (·)

Ε. Το κτίσμα με τη μορφή πύργου

Στ. Το πουλί στο şerefe του μιναρέ

13 Πρόκειται για το σημείο του μιναρέ στο οποίο ανέβαινε ο μουεζίνης για να καλέσει τους πιστούς μουσουλμάνους σε προσευχή. Στο ψηλότερο şerefe του μιναρέ εικονογραφείται ένα πουλί καθισμένο σε κλαδιά, τα οποία προεξέχουν από αυτό. Ανέκαθεν, οι μιναρέδες των τζαμιών προσέλκυαν πουλιά, τα οποία ανενόχλητα από την ασφάλεια του ύψους εγκαθιστούσαν τις φωλιές τους. Την ίδια εικόνα παρουσιάζει μέχρι και σήμερα ο μιναρές του τζαμιού του Μενδρεσέ της Βέροιας, ο οποίος φιλοξενεί δεκάδες πουλιών.

14 Στην παράσταση εικονογραφούνται ολόκληρα τα δύο από τα τρία şerefeler. Από το τρίτο διακρίνεται μόνο η βάση.

15 Βλ. Γεώργιος Χιονίδης, *Ιστορία της Βέροιας*, τ. Β', Θεσσαλονίκη 1970, 147 – 148.

16 Βλ. Θωμάς Γαβριηλίδης, *Βασίλισσα Βεργίνα*, Βέροια 1997.

17 Λώλης Σμυρλής, "Η πυρκαγιά της Βέροιας του 1864 στη λαϊκή παράδοση", *Μακεδονικά* 1 (1940) 518 – 519. Πρβλ. και Θωμάς Γαβριηλίδης, *Ανθολογία ελληνικών δημοτικών τραγουδιών*, Βέροια 2007, 132 – 135.

18 Τσαρσί – çarşı = αγορά.

Η συμβολή των αρχόντων της πόλης στην ανοικοδόμηση, ανακαίνιση και εξωραϊσμό των ναών της πόλης –

Το παράδειγμα του ναού του Αγίου Νικολάου του Αρχонта Καλοκρατά

**Του Εμμανουήλ Ευνάδα
Αντιπροέδρου Ε.Μ.Ι.Π.Η.**

Η Βέροια είναι γνωστή Βυζαντινή πόλη. Ύψιστη κληρονομιά γι' αυτήν, δημιουργήματα μιας άλλης εποχής, αποτελούν, μεταξύ άλλων, και οι πολλοί Βυζαντινοί Ναοί που σώζονται εντός των ορίων της. Οι ναοί αυτοί ανοικοδομήθηκαν, κατά κύριο λόγο, στα Βυζαντινά χρόνια, ενώ στα μετέπειτα χρόνια είτε ανακαινίστηκαν είτε εξωραϊστήκαν, αφού οι κατακτητές δεν επέτρεπαν την ανοικοδόμηση νέων, παρά μόνο την ανοικοδόμηση ναών οι οποίοι είχαν καταστραφεί, στο ίδιο σημείο.

Αυτού του είδους την ανοικοδόμηση, την ανακαίνιση ή τον εξωραϊσμό των ναών, σε πολλές περιπτώσεις αναλάμβαναν πρόσωπα με εξέχουσα κοινωνική θέση, οι οποίοι έφεραν την επωνυμία του αρχοντος. Έτσι λοιπόν με τον όρο «Αρχοντας» θα πρέπει να εννοήσουμε πρόσωπα που τις περισσότερες φορές έχουν ευγενική καταγωγή, εξέχουσα θέση στην κοινωνία καθώς επίσης και οικονομική επιφάνεια, ενώ συγκεκριμένο κοινωνικό ή κοινοτικό αξίωμα θα πρέπει να θεωρηθεί επικουρικό και όχι δεδομένο. Άλλωστε στα δύσκολα χρόνια της Οθωμανοκρατίας είναι δύσκολο να διανοηθούμε ότι απλοί λαϊκοί άνθρωποι, χωρίς οικονομική άνεση αναλάμβαναν παρόμοια έργα που απαιτούσαν υψηλές δαπάνες. Παλαιότερη μαρτυρία για την συμβολή τοπικού αρχοντα σε εργασίες που αφορούν ναό της πόλης, είναι αυτή του έτους 1518/9, η οποία αναφέρεται στην οικονομική συμβολή του Αρχонта Δημητρίου του γραμματικού στην τοιχογράφηση του ναού του Αγίου Γεωργίου του μικρού. Εκτός από τη συγκεκριμένη πληροφορία, η επιγραφή μας δίνει τη δυνατότητα να διαπιστώσουμε την επανεμφάνιση των τοπικών αρχόντων στα κοινά. Συμμετοχή η οποία είχε διακοπεί με την άλωση της πόλης από τους Οθωμανούς. Από τότε η τάξη των δυνατών παραγκωνίστηκε και στη διοίκηση της πόλης δεν είχε λόγο ο Ελληνικός πληθυσμός. Για τη συγκεκριμένη εξέλιξη πληροφορεί ο Ιωάννης Χορτασμένος τον πρωτονότιο της Μητροπόλεως Θεσσαλονίκης, Ιωάννη Ταρρώνη¹.

Η συγκεκριμένη κατάσταση αρχίζει να μετατρέπεται από τις αρχές του 16^{ου} αιώνα οπότε και επαναδραστηριοποιούνται οι τοπικοί αρχόντες όπως ο προαναφερόμενος Αρχοντας Δημήτριος γραμματικός. Από αυτό το χρονικό σημείο και εξής παρατηρούμε να γίνονται ανακαίνισεις και εξωραϊσμοί βυζαντινών ναών πάντα στα πλαίσια των προβλεπόμενων νόμων της Οθωμανικής Αυτοκρατορίας.

Μεταξύ των Βυζαντινών ναών της Βέροιας περιλαμβάνονται και δέκα, οι οποίοι τιμώνται στο όνομα του Αγίου Νικολάου. Πράγματι, εντυπωσιάζει και μόνο ο αριθμός τους, καθώς το όνομα του Αγίου έχει συνδυαστεί, κυρίως με τις παραθαλάσσιες περιοχές. Σύμφωνα με το Γ. Χιονίδη, ο μεγάλος αριθμός των ναών του Αγ. Νικολάου στη Βέροια, δικαιολογείται από το γεγονός ότι αυτή αποτέλεσε τόπο διαμονής ξένων, οι οποίοι καταγόμειοι από διάφορα μέρη της Βυζαντινής Αυτοκρατορίας, πολλές φορές παραθαλάσσια, αφιέρωναν ναούς στο όνομα του Αγ. Νικολάου.² Τρεις από τους δέκα ναούς σήμερα δεν σώζονται καθώς καταστράφηκαν από πυρκαγιές ή κατεδαφίστηκαν κατά τη χάραξη του νέου ρυμοτομικού σχεδίου της πόλης. Πρόκειται για τον Άγιο Νικόλαο τον Ακαταμάχητο, τον Άγιο Νικόλαο τον Ξηλοτραβηχτή, ο οποίος ανήκε στην ενορία του Αγίου Ιωάννη και τον Άγιο Νικόλαο του Φραντζή, στη θέση του οποίου σήμερα σώζεται ομώνυμο παρεκκλήσι – προσκυνητάρι.

Οι υπόλοιποι επτά είναι οι ναοί του Αγίου Νικολάου του Αρχонта Καλοκρατά (ή Άγιος Νικόλαος ο Αμόλευτος)³, του Αγίου Νικολάου της Δεξιάς και του Αγίου Νικολάου (Αγ. Συρίδωνα) του Βλάχικου (ενορία Αγ. Γεωργίου), Αγίου Νικολάου της Γούρνας και Αγίου Νικολάου της Μακαριώτισσας (ενορία Αγ. Ιωάννη), Αγίου Νικολάου του Μοναχού Ανθίμου (ενορία Αγ. Αντωνίου) και τέλος Αγίου Νικολάου (Αγ. Φαναρίου) του Ψαρά (ενορία Αγ. Αναργύρων).

Όλοι οι παραπάνω ναοί χτίστηκαν ή ανακαινίστηκαν με τη συνδρομή προσωποτήτων της εποχής. Απόδειξη αποτελούν οι επιγραφές που διασώζουν τα ονόματα και τα τυχόν αξιώματά τους αλλά σε κάποιες περιπτώσεις και προσωπογραφίες τους συμπεριλαμβανόμενες στην τοι-

χογράφηση του ναού (βλ. τη Βασιίω η ο οποία εικονίζεται στο νάρθηκα του ναού του Αγίου Νικολάου της Γούρνας).

Παρακάτω θα αναφερθούμε ενδεικτικά στο ναό του Αγίου Νικολάου του Αρχонта Καλοκρατά, προκειμένου να παρουσιάσουμε τα πρόσωπα τα οποία συνέδραμαν στην ανοικοδόμηση, ανακαίνιση ή τον εξωραϊσμό του ναού.

Ο ναός του Αγίου Νικολάου του Αρχонта Καλοκρατά υφίσταται ήδη τον 14^ο αιώνα, όπως αποδεικνύεται από τοιχογραφίες που σώζονται στο εσωτερικό του.

Ο ναός στη μορφή που σώζεται σήμερα, ανακαινίστηκε ριζικά και τοιχογραφήθηκε το έτος 1566, από τον αρχοντα Κομνινό Καλοκρατά, σύμφωνα με κτητορική επιγραφή που σώζεται στο δυτικό υπέρθυρο της εισόδου του κυρίως ναού.

Η επιγραφή αναφέρει: «+ Ανηγέρθη ἐκ βόθρου (sic) κ(αι) ἀνιστορείθη ὁ θεὸς κ(αι) πάνσεπτος ναὸς τοῦ ἐν ἀγίῃς π(ατ)ρ(ό)ς ἡ/ μὴν ἀρχιεράρχου κ(αι) θανατοῦργου Νικολάου διὰ συνδρομῆς, κόπουνται κ(αι) ἐξόδου / τοῦ ἐντιμοτάτου ἄρχου κυροῦ Κομνινοῦ Καλοκρατᾶ· κ(αι) ἀρχιερατεῦντος τοῦ πα/νιερωτάτου Θεοφάνους Βερί(ας), ἐπὶ ἔτους ζσε' Οκτωβρίου εἰς τὰς ε'».

Ο Αρχοντας Κομνινός Καλοκρατάς πιθανότατα συνδέεται με την Βυζαντινή οικογένεια Καλοκρατά, που είναι γνωστή ήδη από το 14^ο αιώνα⁴. Επίσης είναι γνωστό ότι ο Κομνινός Καλοκρατάς αφιέρωσε χειρόγραφο Ευαγγελιστάριο που γράφτηκε το 1511, στην ίδια εκκλησία, το οποίο σήμερα φυλάσσεται στη Δημόσια Βιβλιοθήκη της Βέροιας⁵.

Η χρονολογία αφιέρωσης του Ευαγγελισταρίου στο ναό του Αγίου Νικολάου είναι άγνωστη, καθώς δεν περιέχεται στο σημείωμα του χειρογράφου, ενώ η μοναδική χρονολογημένη πληροφορία, συνδέεται με τη συγγραφή του και, όπως αναφέραμε αμέσως παραπάνω, είναι το έτος 1511. Το 1566 ο ναός, όπως επίσης προαναφέραμε, ανακαινίζεται. Δεν θα ήταν υπερβολή να υποθέσουμε ότι το Ευαγγελιστάριο αφιερώθηκε από τον Καλοκρατά στον ανακαινισμένο πλέον ναό του Αγίου Νικολάου.

Προβληματισμό προκαλεί ο όρος «Κυρός», χαρακτηρισμό που λαμβάνει ο Καλοκρατάς στην επιγραφή τοιχογράφησης του ναού. Αν ο χαρακτηρισμός θέλει να δηλώσει τον κεκοιμημένο τότε μας οδηγεί στο συμπέρασμα ότι η αγιογράφηση του (αν όχι και η ανακαίνιση) έγινε ή ολοκληρώθηκε μετά το θάνατό του, τον οποίο, με αυτό σαν δεδομένο, μπορούμε να τοποθετήσουμε στα μέσα του 16^{ου} αιώνα⁶.

Από άλλες επιγραφές που σώζονται στην τοιχογράφηση του ναού πληροφορούμαστε για την συμβολή σε αυτήν και άλλων κατοίκων της πόλης και πιθανόν περιοίκων του ναού, όπως τον Αλεξίου της συζύγου του και των τέκνων αυτών, οι οποίοι χρηματοδοτούν την τοιχογραφία του Αγίου Νικολάου, η οποία τοποθετείται στη δυτική όψη του βόρειου τοίχου του ναού και χρονολογείται στην ίδια περίοδο με την υπόλοιπη αγιογράφηση του ναού, δηλαδή το έτος 1566.

Τέλος το όνομα του Μιχαήλ Χωραφά μαρτυρείται σε επιγραφή πλησίον άλλης τοιχογραφίας του Αγίου Νικολάου, τοποθετημένης στο νάρθηκα, πάνω από τη θύρα εισόδου του ναού. Η επιγραφή χρονολογείται στο 17^ο αιώνα. Πιθανότατα και ο Μιχαήλ να ήταν ένα από τους ανθρώπους οι οποίοι αφιέρωσαν ή δαπάνησαν για το ναό.

Από το παραπάνω παράδειγμα γίνεται εμφανής η συμβολή αρχόντων και άλλων επιφανών προσώπων με οικονομική επιφάνεια στην ανοικοδόμηση και τον εξωραϊσμό των ναών της πόλης. Για το συγκεκριμένο θέμα θα μπορούσαμε να έχουμε μια σφαιρική άποψη όταν ολοκληρωθεί ευρύτερη έρευνα η οποία θα αφορά το σύνολο των ναών της πόλης.

4 Θεοχαρίδης, «Μια διαθήκη και μια δίκη Βυζαντινή», *Μακεδονικά Παράρτημα* 2, 1962, σ.22.

5 Α. Πολίτης, «Συνοπτική αναγραφή χειρογράφων ελληνικών συλλογών», *Ελληνικά*, Παράρτημα 25, 1976, σ.36, αρ. 5 – Αρ. Ταξ. Δ.Κ.Β.Β. - Κ.Β. 10Β.

6 Ο όρος «κυρός» έχει επικρατήσει στις μέρες μας να χαρακτηρίζει τους τεθνεώτες και ειδικότερα τεθνεώτες κληρικούς. Κάτι τέτοιο δεν φαίνεται να ισχύει στα Βυζαντινά και Μεταβυζαντινά χρόνια όπου ο όρος, συνήθως χρησιμοποιούνταν για να δηλώσει τον κύριο, τον αρχοντα, τον εξουσιαστή πολλών προσώπων κ.α. (Σε άλλη ευκαιρία θα παραθέσουμε πλήρη σημασιολογικό κατάλογο του όρου «κυρός», όπως αυτός χρησιμοποιείται σε διάφορες εποχές από τα Βυζαντινά χρόνια μέχρι σήμερα. (Ευχαριστίες οφείλονται στον κ. Α. Τσολαρίδη, ο οποίος μου έκανε γνωστές πολλές από τις σημασίες του όρου «κυρός».

1 Θ. Παπαζώτος, *Η Βέροια και οι ναοί της*, Αθήνα, 1994, σ.229.

2 Χιονίδης *Ιστορία της Βέροιας*, Τόμος Β', Βέροια 1970, σ.173.

3 Θ. Γαβριηλίδης, *Προσκύνημα στα ιερά της Θεοσώστου πόλεως Βέροιας*, Βέροια, 1996, σ.233.

Α' ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΙΚΟ ΣΥΝΕΔΡΙΟ ΓΙΑ ΤΗΝ ΗΜΑΘΙΑ

Ιστορία – Αρχαιολογία – Τέχνη – Λαογραφία

29 Σεπτεμβρίου έως 3 Οκτωβρίου 2010

Της Νίκης Τσιλιπάκου *
Δρ. Αρχαιολόγος

Η Εταιρεία Μελετών Ιστορίας & Πολιτισμού Ν. Ημαθίας ιδρύθηκε το 2008 με έδρα τη Φυτειά. Σκοπός της Εταιρείας είναι η συμβολή στη μελέτη, διάσωση και διάδοση της τοπικής ιστορίας και της πολιτιστικής κληρονομιάς της Ημαθίας και των γειτονικών περιοχών, σε συνεργασία και με τους αρμόδιους φορείς.

Στα πλαίσια της επίτευξης των στόχων της η Εταιρεία αποφάσισε τη διοργάνωση του Α' **Επιστημονικού Συνεδρίου για την Ημαθία, Ιστορία – Αρχαιολογία – Τέχνη – Λαογραφία** σε μια προσπάθεια αξιοποίησης και ενεργοποίησης του επιστημονικού και ερευνητικού δυναμικού της περιοχής μας, αλλά και πανελληνίως, με σκοπό την προώθηση και ανάπτυξη ζητημάτων που αφορούν τα ανωτέρω επιστημονικά πεδία. Για το σκοπό αυτό συγκροτήθηκε, μετά από σχετική πρόσκληση, πενταμελής οργανωτική επιτροπή και δώδεκαμελής επιστημονική επιτροπή από πανεπιστημιακούς, διευθυντές ερευνητικών ιδρυμάτων και εφορειών αρχαιοτήτων, ειδικούς ερευνητές και επιστήμονες που δραστηριοποιούνται στην Ημαθία και ασχολούνται ή έχουν ασχοληθεί εκτενώς με θέματα της περιοχής.

Στο Συνέδριο αυτό, που πραγματοποιήθηκε για πρώτη φορά στη Βέροια, είχαν κληθεί με σχετική εγκύκλιο να συμμετάσχουν με πρωτότυπες ανακοινώσεις ουσιαστικής συμβολής, ερευνητές και νέοι επιστήμονες, οι οποίοι ασχολούνται με θέματα που αφορούν την ιστορία, την αρχαιολογία, την τέχνη και τη λαογραφία της ευρύτερης περιοχής της Ημαθίας από την προϊστορία μέχρι τους νεότερους χρόνους.

Ξεπέρασε κάθε προσδοκία το γεγονός της μεγάλης ανταπόκρισης του επιστημονικού δυναμικού της χώρας στο κάλεσμα για την προώθηση του διαλόγου και της έρευνας σε θέματα που άπτονται της τοπικής ιστορίας, αλλά εντάσσονται στο γενικότερο πολιτισμικό και ιστορικό πλαίσιο μέσα στη διαχρονία. Στο σημείο αυτό θα πρέπει να υπογραμμίσουμε την αντιπροσωπευτική εκπροσώπηση όλων των χρονικών περιόδων στη θεματική των εισηγήσεων και την έντονη παρουσία θεμάτων της σύγχρονης ιστορίας μας. Το γεγονός αυτό υπαγόρευσε και την κατάταξη των εισηγήσεων σε έξι ενότητες, «Μνημεία: Προστασία και Ανάδειξη», «Από την Προϊστορία στην Υστερή Αρχαιότητα» με τρεις συνεδρίες, «Βυζαντινή και Μεταβυζαντινή Αρχαιολογία και Τέχνη» με δύο συνεδρίες, «Εκκλησιαστική Ιστορία», «Οθωμανική περίοδος – Τουρκοκρατία» και «Νεότερη Ιστορία» με τρεις συνεδρίες.

Την πρώτη ημέρα, Τετάρτη 29 Σεπτεμβρίου, πριν από την εναρκτήρια συνεδρία με θέμα «Μνημεία: Προστασία και Ανάδειξη», παρουσιάστηκε ο πρώτος τόμος του επιστημονικού περιοδικού της Εταιρείας «Μελέτηματα Ημαθίας», αφιερωμένος στο τιμώμενο πρόσωπο της βραδιάς που δεν ήταν άλλος από τον ιστορικό κ. Γ. Χιονίδη. Σε μια τελετή γεμάτη συγκίνηση και μνήμες απονεμήθηκε στον κ. Χιονίδη τιμητική πλακέτα από τον πρόεδρο της Ε.Μ.Ι.Π.Η. κ. Αθανάσιο Βουδούρη, ενώ στο φουαγιέ της Στέγης φιλοξενήθηκε ειδικά για την περίπτωση μικρή έκθεση των πονημάτων του ιστορικού. Παλαιοί γνώριμοι του κ. Χιονίδη, διακεκριμένοι αρχαιολόγοι και ερευνητές, όπως ο κ. Ιωάννης Τουράτσουλου, τώως επιμελητής Αρχαιοτήτων στην Ημαθία και τώως Διευθυντής του Νομισματικού Μουσείου Αθηνών, και ο πρόεδρος της Εταιρείας Μακεδονικών Σπουδών κ. Νικόλαος Μέρτζος απέστειλαν το χαιρετισμό τους. Την εκδήλωση προλόγισε και παρουσίασε το μέλος της Οργανωτικής και Επιστημονικής Επιτροπής κ. Νίκη Τσιλιπάκου, ενώ παρέστησαν και απηύθυναν χαιρετισμό ο Νομάρχης Ημαθίας κ. Κων/νος Καραπαναγιωτίδης, η Δήμαρχος Βέροιας κ. Χαρίκλεια Ουσουλτζόγλου και ο διευθυντής της 11ης Εφορείας Βυζαντινών Αρχαιοτήτων κ. Αντώνιος Πέτκος (κατά σειρά στις φωτογραφίες).

Στην εναρκτήρια συνεδρία παρουσιάστηκαν εισηγήσεις σχετικά με την ανάδειξη μνημείων και αρχαιολογικών χώρων του Νομού Ημαθίας (Βεργίνα, Λευκάδια, Λευκόπετρα, Βέροια) μέσα από το έργο των Εφορειών Αρχαιοτήτων του Υπουργείου Πολιτισμού και Τουρισμού (ΙΖ' ΕΠΚΑ, 11η Ε.Β.Α.). Μεταφερθήκαν στο παρελθόν, στα πρώτα χρόνια ίδρυσης της 11ης Εφορείας Βυζαντινών Αρχαιοτήτων με αρμοδιότητα και στη

Δυτική Μακεδονία. Παρουσιάστηκε η πρόταση ενοποίησης και ανάδειξης του αρχαιολογικού χώρου των Αιγών. Πληροφορηθήκαμε για τον οικισμό της Νικομήδειας, την πρόταση ανάδειξης του «αρχαιότερου προϊστορικού χωριού», που αποκαλύφθηκε στη δεκαετία του '60 αποτελώντας πρότυπο αρχαιολογικής ανασκαφής με διεπιστημονική συνεργασία, υπό την αιγίδα της Βρετανικής Σχολής Αθηνών.

Ακούστηκαν εισηγήσεις στην ενότητα «Από την Προϊστορία στην Υστερή Αρχαιότητα» για την κεραμική και την αρχιτεκτονική προϊστορικής περιόδου από τον Πολυπλάτανο και το Αγγελοχώρι Ημαθίας σε συνδυασμό με αρχαιομετρικές μελέτες από ερευνητικά κέντρα της Ελλάδας (π.χ. ΕΚΕΦΕ Δημόκριτος, ΠΙΕΤ Ξάνθης) που βοηθούν μεταξύ άλλων στη χρονολόγηση και διασαφήνιση των αρχαιολογικών στρωμάτων μέσα από εξειδικευμένες εργαστηριακές αναλύσεις. Επίσης ανακοινώθηκαν εισηγήσεις για την τοπογραφία της Ημαθίας μέσα από τις αρχαιολογικές έρευνες στον άξονα της Εγνατίας Οδού, για ένα νεκροταφείο υστεροαρχαϊκών – πρώιμων ελληνιστικών χρόνων στη θέση «Καψούρα» Κοπανού, για τις πρόσφατες έρευνες και αρχαιολογικά ευρήματα (μαρμαρίνος κρατήρας) από τον αρχαιολογικό χώρο των Αιγών, καθώς και το σπάνιο εύρημα των αρχαίων λατομείων παρωλίσου στην περιοχή των Ασωμάτων Ημαθίας, από τα οποία θα πρέπει να προερχόταν το υλικό για την οικοδόμηση των δημόσιων κτιρίων και των Αιγών. Παρουσιάστηκαν θέματα αδημοσίευστων διδακτορικών διατριβών, τα οποία αφορούν στη μυθολογία της περιοχής που σχετίζεται με τους αρχαίους Μακεδόνες καθώς και στην εβραϊκή κοινότητα της Βέροιας κατά την ύστερη αρχαιότητα. Σχετική ανακοίνωση έθεσε το ζήτημα της επαναδιαπραγμάτευσης δημοσιευμένων επιγραφικών δεδομένων για τον προσδιορισμό συστήματος ακριβέστερης χρονολόγησης και απόδοσης σε συγκεκριμένα εργαστήρια.

Στην ενότητα με θέμα «Βυζαντινή και Μεταβυζαντινή Αρχαιολογία και Τέχνη» μέσω της παρουσίας ενός εκθέματος του Βυζαντινού Μουσείου Βέροιας, συγκεκριμένα ενός μεταλλικού εικονιδίου του αγίου Νικολάου, 13ου αιώνα, τέθηκαν ζητήματα εικονογραφίας, τεχνικής και χρήσης παρόμοιων αντικειμένων. Επίσης μέσω και πάλι εκθέματος του ανωτέρω Μουσείου, μιας εικόνας του αγίου Ιωάννη Προδρόμου του 1400 μ.Χ. από το ναό της Ευαγγελίστριας, με διαφοροποιημένη από τη συνήθη απόδοση φωτοστεφάνου, ανακοινώθηκαν ενδιαφέροντα συμπεράσματα σχετικά με την ποικιλία στην εικαστική απόδοση, την καταγωγή και το συμβολισμό ανάλογων μοτίβων. Παρουσιάστηκαν για πρώτη φορά οι τοιχογραφίες του ναού της Αγίας Τριάδας στον ομώνυμο οικισμό της Ημαθίας που χρονολογούνται με επιγραφή στα 1589 και φιλοτεχνήθηκαν από επώνυμους αγιογράφους (Νικόλαο και Ιωάννη), οι οποίοι έρχονται να προστεθούν στον μοναδικό μέχρι σήμερα επώνυμο αγιογράφο που έδρασε στην περιοχή, τον Νικόλαο Λινοτοπίτη στον ναό του αγίου Δημητρίου στα Παλατίτσια. Επίσης ανακοινώθηκαν ενδιαφέροντα στοιχεία για την ψαλτική τέχνη στη Βέροια κατά την υστεροβυζαντινή και μεταβυζαντινή περίοδο, καθώς και για τα χειρόγραφα της Βέροιας, υστεροβυζαντινής - μεταβυζαντινής κυρίως περιόδου που φυλάσσονται στη Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη και στην Ιερά Μονή Τιμίου Προδρόμου, η οποία είχε την τιμητική της στις εργασίες του Συνεδρίου, εφόσον οι σχετικές με αυτήν ανακοινώσεις ανήλθαν στις πέντε. Παρουσιάστηκε για πρώτη φορά η Βιβλιοθήκη της Μονής και η οργάνωσή της, ενώ ανακοινώθηκαν ενδιαφέροντα στοιχεία για την προσωπικότητα και το έργο του Βεροιαίου ιατρού Αναστάσιου Περγδικάρη, που έδρασε τον 18ο αιώνα.

Στην ενότητα «Εκκλησιαστική Ιστορία» παρουσιάστηκαν τα όρια και οι κτήσεις της Μονής Προδρόμου Βεροίας, καθώς και ανέκδοτα επικυρωτικά γράμματα που συνδέουν με αρκετή πιθανότητα και την ανάδειξη των σταυροπηγιακών προνομίων της Μονής με τον άγιο Διονύσιο στο πρώτο τέταρτο του 16ου αιώνα. Ενδιαφέρουσα σχετική εισηγήση αναφέρθηκε σε λειψανοθήκη 18ου-19ου αιώνα από την κατεστραμμένη μονή της Μεταμόρφωσης του Σωτήρα στη Νάουσα που βρίσκεται στη Σόφια (Εθνικό και Ιστορικό Μουσείο) και αποτελεί αξιόλογο δείγμα αργυροχρυσόχοιας

πιθανότατα ναουσαϊκού εργαστηρίου, ενώ σε άλλη ανακοίνωση παρουσιάστηκε έγγραφο σχετικό με τα περιουσιακά στοιχεία του κατεστραμμένου σήμερα ναού του Αγίου Νικολάου Ξυλοτραφή ή Ξυλοτραβηχή ή Ξυλοτρίφτη Βεροίας.

Στην ενότητα «Οθωμανική Περίοδος – Τουρκοκρατία» σε εισήγηση για την ύπαιθρο της Ημαθίας στο 18ο αιώνα παρουσιάστηκαν ενδιαφέροντα συμπεράσματα για το καθεστώς γαιοκτησίας, φορολογικών και διοικητικών διαρρέσεων που αποσαφηνίζουν και τοπογραφικά ζητήματα της Ημαθίας στην οθωμανική περίοδο, ενώ σε δυο επόμενες ανακοινώσεις παρουσιάστηκε η πρώτη συστηματική καταγραφή των επιτύμβιων οθωμανικών και χριστιανικών επιγραφών της Ημαθίας, αρκετές από τις οποίες φυλάσσονται σε Συλλογές των Υπηρεσιών των Υπουργείων Πολιτισμού, με ενδιαφέροντα συμπεράσματα για την τυπολογία, τη χρονολόγηση και την προσωπογραφία της Ημαθίας στο 17ο και κυρίως στους 18ο και 19ο αιώνες. Για πρώτη φορά ανακοινώθηκαν εμπειριστάτωμένα στοιχεία για τον οθωμανικό πύργο του Ωρολογίου της Βεροίας μέσα από φωτογραφικό υλικό και τη σύγκρισή του με το σύγχρονο του πύργο των Γιαννιτσών, ο οποίος τοποθετείται χρονικά στον όψιμο 18ο αιώνα. Η ενότητα έκλεισε με την εξίσου πρωτότυπη εισήγηση για τα σωζόμενα και μη κονάκια και πυργόσπιτα στο Ρουμλούκι μέσα από την παρουσίαση αρχαικού υλικού, φωτογραφιών και περιγραφών περιηγητών.

Στην πρώτη συνεδρία της τελευταίας ενότητας με θέμα «Νεότερη Ιστορία» παρουσιάστηκαν το βιομηχανικό κτίριο (1902) του νηματοργείου βάμβακος «Βέρμιον» (αποτύπωση, ιστορία, κατασκευαστικές φάσεις), η πολιτιστική και κοινωνική δράση των αδελφοτήτων του 19ου αι. «Αθηνά» και «Μέλισσα» μέσω των κανονισμών τους, στιγμιότυπα από τον Μακεδονικό Αγώνα στο Βάλτο μέσα από τα απομνημονεύματα των πρωταγωνιστών του, καθώς και ευετηριακά λαϊκά χορευτικά δρώμενα της Ημαθίας. Στη δεύτερη συνεδρία ιδιαίτερα ενδιαφέρουσες ανακοινώσεις μέσα από ανέκδοτο αρχαικό υλικό έδωσαν το έναυσμα για συζητήσεις και γόνιμες αντιπαραθέσεις. Παρουσιάστηκαν η άγνωστη «Μελέτη περί Βλάχων» (1885) του Ναουσαίου διδασκάλου Δημητρίου Πλαταρίδη, το «πορτραίτο» του Εβραίου της Βεροίας μέσα από τα κείμενα, το ζήτημα του εθνικισμού και των μειονοτήτων στα τέλη της οθωμανικής περιόδου μέσω της έξαρσης της ρουμάνικης προπαγάνδας στην περιοχή της Βεροίας και της διαμάχης του Απόστολου Χατζηγώγου με τον μητροπολίτη Βεροίας Απόστολο Χριστοδούλου (1906-1909), οι απαρχές του παλαιομερολογιτισμού στην Ημαθία, καθώς και η ιστορία της Ελληνικής Ευαγγελικής Εκκλησίας της Βεροίας. Η θεματική ενότητα έκλεισε με πρωτότυπες εισηγήσεις από την πρόσφατη ιστορία της Ελλάδας αναδεικνύοντας το ρόλο που διαδραμάτισε η περιοχή της Ημαθίας σ' αυτήν. Για τη δίκη της Εθνικής Ένωσης «Η Ελλάς» στη Βεροία (τον Απρίλιο του 1932) μετά από τον εμπρησμό του εβραϊκού συνοικισμού Κάμπελ της Θεσσαλονίκης το βράδυ της 29ης Ιουνίου 1931 από οπαδούς της, για τον κατοχικό εμφύλιο στην Ημαθία (1941-1944), για την ιστορία ενός Τουρκοκύπριου στρατιώτη του βρετανικού στρατού στη Βεροία του 1941-1942, για τις πλευρές της δράσης της ΕΔΑ και της Δημοκρατικής Νεολαίας Λαμπράκη στην Ημαθία στη δεκαετία του '60, μέσα από αρχαικό υλικό και τέλος για το Συντακτικό Δημοψήφισμα του 1974, όπου μέσω του θεωρητικού εξοπλισμού βασικών εννοιών του Συνταγματικού δικαίου έγινε προσπάθεια σφαιρικής προσέγγισης του όλου θεσμού των δημοψηφισμάτων, ενώ μέσα από τις ιστορικές πηγές παρουσιάστηκε η τοπική κοινή γνώμη επί του θέματος.⁵

Οι εργασίες του Συνεδρίου πλαισιώθηκαν από ξεναγήσεις σε μουσεία και αρχαιολογικούς χώρους της Ημαθίας. Την Πέμπτη το βράδυ (30/9, ημέρα αφιερωμένη στην αρχαιότητα) πραγματοποιήθηκε ξενάγηση στο Αρχαιολογικό Μουσείο Βεροίας από τον αρχαιολόγο της ΙΖ' Εφορείας Προϊστορικών και Κλασικών Αρχαιοτήτων κ. Ιωάννη Γραϊκό με τη συμμετοχή πλήθους κόσμου. Ακολούθησε δεξίωση με τη συνοδεία ξεχωριστών μελωδιών του τριό «Da Capo» υπό την καλλιτεχνική επιμέλεια του κ. Αντώνιου Βιγκάτο. Την επόμενη ημέρα (Παρασκευή, 1/10), αφιερωμένη στη βυζαντινή και μεταβυζαντινή αρχαιολογία και τέχνη) το Βυζαντινό Μουσείο της πόλης μας υποδέχτηκε κάθε ενδιαφερόμενο με ξεναγό την αρχαιολόγο της 11ης Εφορείας Βυζαντινών Αρχαιοτήτων κ. Μαρία Χειμωνοπούλου. Το Σάββατο (2/10), εν μέσω των συνεδριών που αφορούσαν τη νεότερη ιστορία, πραγματοποιήθηκε περιήγηση στην εβραϊκή συνοικία της Μπαρμπουκάς με επίσκεψη στη Συναγωγή και το Ιστορικό Αρχείο Βεροίας (αρχοντικό Αναστασίου) υπό την καθοδήγηση - ξενάγηση του προέδρου της Ε.Μ.Ι.Π.Η. κ. Αθανάσιου Βουδούρη, της φιλόλογου, μέλους της Ε.Μ.Ι.Π.Η., κ. Ολυμπίας Μπέτσα και της γράφουσας. Οι εργασίες του Συνεδρίου ολοκληρώθηκαν την Κυριακή, 3 Οκτωβρίου, με ξενάγηση σε αρχαιολογικούς χώρους των Λευκαδιών και της Νάουσας από τον αρχαιολόγο της ΙΖ' Εφορείας Προϊστορικών και Κλασικών Αρχαιοτήτων κ. Νεκτάριο Πουλακάκη. Επισκεφτήκαμε τους τάφους της Κρίσεως και των Ανθεμίων, το αρχαίο θέατρο της Μιέζας και τη Σχολή Αριστοτέλους.

Το ιδιαίτερα φιλόδοξο αυτό εγχείρημα βρήκε συμπαράστατη το Δήμο Βεροίας, μέσω της Κ.Ε.Π.Α., η οποία διέθεσε το χώρο της Αντωνιάδείου Στέγης Γραμμάτων και Τεχνών και υποστήριξε οικονομικά αρκετές από τις δράσεις και τα πρακτικά ζητήματα διεξαγωγής του Συνεδρίου. Ευελπιστούμε στη συνδρομή όλων και ειδικά των αρμόδιων φορέων και τοπικών παραγόντων, στην οικονομική υποστήριξή τους για την έκδοση στη συνέχεια των Πρακτικών του Συνεδρίου, άμεσο στόχο και επιστέγασμα ανάλογων δραστηριοτήτων.

Ελπίζουμε η προσπάθεια αυτή που ήταν το έναυσμα διαλόγου και συνεργασίας του επιστημονικού δυναμικού της χώρας μας (χωρίς να θεωρηθεί αυτό υπερβολή) να καθιερωθεί και να αποτελέσει θεσμό για την περαιτέρω προώθησή και ανάπτυξη της έρευνας της ιστορίας και του πολιτισμού του τόπου μας.

* Η Νίκη Τσιλιπάκου είναι μέλος της Ε.Μ.Ι.Π.Η. και διετέλεσε μέλος της οργανωτικής και επιστημονικής επιτροπής του Α' Συνεδρίου

Χαιρετισμός Α. Πέτκου.

Χάρη στο φυσικό της κάλλος, την ιστορία της, που ξεκινά από τα βάθη της προϊστορίας και το λαμπρό μνημειακό της πλούτο, η Ημαθία ανάγεται σε προνομιούχο τόπο περιήγησης, που μπορεί να προσφέρει στον επισκέπτη συγκινήσεις και γνώση.

Ο επισκέπτης περιδιαβαίνοντας τις αίθουσες του αρχαιολογικού ή του βυζαντινού μουσείου Βεροίας, τους διάσπαρτους σε όλο το νομό αρχαιολογικούς χώρους, τους περιλαμπρούς τάφους της Βεροίας και τους αμέτρητους βυζαντινούς ναούς της Βεροίας, αγγίζει πολύτιμα διαχρονικά δείγματα της Ημαθίας.

Θα ήθελα να συγχαρώ την Εταιρεία Μελετών Ιστορίας και Πολιτισμού Νομού Ημαθίας για τη διοργάνωση του επιστημονικού συνεδρίου για την Ημαθία. Είμαι βέβαιος ότι οι υψηλού επιπέδου επιστημονικές ανακοινώσεις που θα γίνουν θα εμπλουτίσουν την ιστορική γνώση του κοινού και θα γίνουν αφορμή για γνωριμία και επίσκεψη στα μουσεία, τα μνημεία και τους αρχαιολογικούς χώρους του νομού.

Σας ευχαριστώ

Αντώνιος Σ. Πέτκος – Δ/ντής 11ης Ε.Β.Α.

ΒΙΟΓΡΑΦΙΚΟ ΣΗΜΕΙΩΜΑ ΤΟΥ ΓΕΩΡΓΙΟΥ ΧΙΟΝΙΔΗ

Χιονίδης, Γεώργιος (1934 -)

Δικηγόρος, πολιτικός και συγγραφέας. Γεννήθηκε στο χωριό Ράχη Ημαθίας, από γονείς Ποντίους.

Ο πατέρας του ήταν Σανταίος δάσκαλος, σπουδαγμένος στο Φροντιστήριο Τραπεζούντας. Ο παππούς του (Γεώργιος Χιονίδης του Ευσταθίου) διατέλεσε, πολλές φορές, κοινοτικός άρχοντας στη Σάντα του Πόντου.

Ο Γ. Χιονίδης σπούδασε πολιτικές επιστήμες στην Πάντειο και νομικά στη Νομική σχολή του πανεπιστημίου Θεσσαλονίκης. Υπηρέτησε ως μόνιμος αξιωματικός

του Οικονομικού Σώματος του Στρατού, από όπου παραιτήθηκε το 1958.

Από το 1961 ως το 1991 άσκησε τη δικηγορία. Διετέλεσε νομάρχης Πιερίας στην κυβέρνηση Εθνικής Ενότητας (1974) και ύστερα εκλέχθηκε βουλευτής Ημαθίας στις εκλογές του 1974 με την Ένωση Κέντρου - Νέες Δυνάμεις (που μετονομάστηκε κατόπιν σε ΕΔΗΚ).

Υπήρξε επίσης υποψήφιος ευρωβουλευτής το 1981 και το 1984, του ΚΟΔΗΣΟ, του οποίου ήταν ιδρυτικό μέλος. Το 1994 εκλέχθηκε δημοτικός σύμβουλος στο Δήμο Βεροίας (επικεφαλής συνδυασμού).

Παράλληλα δημοσιογράφησε από το 1952 σε εφημερίδες και περιοδικά. Δημοσίευσε πολλές ιστορικές εργασίες σε αυτοτελείς εκδόσεις, όπως την "Ιστορία της Βεροίας", μία μονογραφία για την επανάσταση του Ολύμπου στα 1822 κτλ. Νομικές μελέτες και άρθρα του δημοσιεύθηκαν σε νομικές επιθεωρήσεις, εφημερίδες και περιοδικά.

Διετέλεσε επίσης πρόεδρος της Δημόσιας Κεντρικής Βιβλιοθήκης Βεροίας και μέλος πολλών επιστημονικών εταιρειών και σωματείων, αντεπιστέλλον μέλος της Εταιρείας Μακεδονικών Σπουδών, επίτιμος πρόεδρος του Δικηγορικού Συλλόγου Βεροίας, του Συλλόγου Βεροϊκών Θεσσαλονίκης, της Θρακικής Εστίας Βεροίας και της "Ευξείνου Λέσχης" Βεροίας. Πήρε μέρος σε πολλά συνέδρια, ελληνικά και διεθνή.

Τιμήθηκε με το οφίκιο του Άρχοντος Νοταρίου της Μεγάλης του Χριστού Εκκλησίας από τον Οικουμενικό Πατριάρχη (1995), βραβεύτηκε από την Ακαδημία Αθηνών για την πνευματική προσφορά του (1995), ενώ το 2004 του απονεμήθηκε ο Χρυσός Σταυρός του Αγίου Παύλου από την μητρόπολη Βεροίας-Ναούσης και Καμπανίας.

Το 2010 με απόφαση του πρώτου Δ.Σ. της Εταιρείας Μελετών Ιστορίας και Πολιτισμού Ν. Ημαθίας (Ε.Μ.Ι.Π.Η.) τιμήθηκε για τη συνολική προσφορά του στην Τοπική Ιστορία και τον Πολιτισμό της Ημαθίας, στην έναρξη των εργασιών του Α' Επιστημονικού Συνεδρίου για την Ημαθία.

Ε.Μ.Ι.Π.Η.

Τρία Χρόνια Δράσεων, Παιδείας & Πολιτισμού

Από την εκδήλωση για τον Μακεδονικό Αγώνα στην Κεντρική Μακεδονία (30 Νοεμβρίου 2008)

Η πρώτη κοπή Βασιλόπιτας της Ε.Μ.Ι.Π.Η. Κυριακή 6 Φεβρουαρίου 2008

Παρά το βραχύβιο χρονικό διάστημα της ζωής και δράσης της Ε.Μ.Ι.Π.Η., η Εταιρεία κατόρθωσε να πραγματοποιήσει σειρά δράσεων και εκδηλώσεων, σύμφωνα με τους καταστατικούς της σκοπούς και στόχους, κάνοντας έτσι αισθητή την παρουσία της στα πολιτιστικά και επισημονικά πράγματα της Ημαθίας. Με γνώμονα το αίσθημα αγάπης και προσφοράς προς τον τόπο, η Ε.Μ.Ι.Π.Η., από το 2008 μέχρι και το τέλος του 2010, συμμετείχε σε πολλές εκδηλώσεις επιστημονικού, επιμορφωτικού, καλλιτεχνικού και πολιτισμικού, γενικότερα, χαρακτήρα.

Πρώτη εκδήλωση στην οποία συμμετείχε η Ε.Μ.Ι.Π.Η. ήταν η παρουσίαση της μονογραφίας του προέδρου της Αθανάσιου Βουδούρη «Ιστορία του χωριού Μαρούσια Ημαθίας και του Μεταβυζαντινού ναού του Αγίου Νικολάου», η οποία έγινε στις 17 Μαΐου 2008 στο χωριό Φυτειά, σε συνεργασία με τον Εκπολιτιστικό – Μορφωτικό Σύλλογο Φυτειάς. Στην εκδήλωση, η Ε.Μ.Ι.Π.Η. συμμετείχε με την παραγωγή ενός πολυμορφικού δίσκου (dvd) στον οποίο παρουσιάστηκαν, συνοπτικά, πτυχές της ιστορίας του χωριού Μαρούσια.

Ένα μήνα αργότερα, στα πλαίσια των ΙΔ' Παυλείων, η Ε.Μ.Ι.Π.Η. συμμετείχε ως ένας από τους φορείς συνδιοργάνωσης, στην Επιστημονική Δημερίδα με θέμα «Ο πνευματικός πολιτισμός της Βέροιας στο κόσμο των παλαιτών», η οποία διοργανώθηκε σε συνεργασία με την Ι.Μ. Βέροιας και Ναούσης και το Ίδρυμα Εθνικού και Θεολογικού Προβληματισμού Θεσσαλονίκης. Η δημερίδα πραγματοποιήθηκε στην αίθουσα εκδηλώσεων της Δημόσιας Κεντρικής Βιβλιοθήκης Βέροιας, από τις 6 έως τις 7 Ιουνίου 2008. Στην συγκεκριμένη δημερίδα, παρουσιάστηκε ο δεύτερος πολυμορφικός δίσκος (dvd), παραγωγής της Ε.Μ.Ι.Π.Η., με τίτλο «Από τα χειρόγραφα στη τυπογραφία - Γνωριμία με τα παλαιότυπα της Βέροιας». Στο δίσκο παρουσιάζεται η ιστορική εξέλιξη της γραφής από την αρχαιότητα μέχρι την εφεύρεση της τυπογραφίας και την παραγωγή των πρώτων έντυπων βιβλίων. Αξίζει να σημειωθεί πως πολλά από τα μέλη της Ε.Μ.Ι.Π.Η. συμμετείχαν στην Δημερίδα ως μέλη της Οργανωτικής και Επιστημονικής επιτροπής, ως εισηγητές και ως μέλη της Γραμματείας.

Στις 16 Νοεμβρίου 2008 η Ε.Μ.Ι.Π.Η. διοργάνωσε σε συνεργασία με την Ιστορική και Λαογραφική Εταιρεία Γιαννιτών «Ο Φίλιππος» και το Δήμο Γιαννιτών επετειακή εκδήλωση με θέμα «Ο Μακεδονικός Αγώνας στη Κεντρική Μακεδονία». Η εκδήλωση πραγματοποιήθηκε στην αίθουσα του Δημοτικού Συμβουλίου του Δήμου Γιαννιτών, στα πλαίσια του Ανοιχτού Πανεπιστημίου. Το κλίμα φορτίστηκε συγκινησιακά λόγω της παρουσίας ενός από τους τελευταίους απογόνους του Κρητικού Μακεδονομάχου Ιωάννη Μουσουράκη, ο οποίος ήταν ο τελευταίος (τυπικά) νεκρός του αγώνα. Στις 30 Νοεμβρίου 2008 η Ε.Μ.Ι.Π.Η. διοργάνωσε παρόμοια επετειακή εκδήλωση σε συνεργασία με την Ιστορική και Λαογραφική Εταιρεία Γιαννιτών «Ο Φίλιππος», υπό την αιγίδα της Ιεράς Μητρόπολης Βέροιας και Ναούσης, στη Βέροια. Η εκδήλωση πραγματοποιήθηκε στην Αντωνιάδαιο Στέγη γραμμάτων και Τεχνών ενώ η ανταπόκριση του κοινού ήταν μεγάλη. Στη διάρκεια της εκδήλωσης παρουσιάστηκε και ο τρίτος πολυμορφικός δίσκος παραγωγής της Ε.Μ.Ι.Π.Η. με τίτλο «Ο Μακεδονικός Αγώνας στη Κεντρική Μακεδονία».

Το απόγευμα της 16ης Δεκεμβρίου 2008, στην αίθουσα εκδηλώσεων της Βιβλιοθήκης Βέροιας, παρουσιάστηκε από την Ε.Μ.Ι.Π.Η., την Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας και τις εκδόσεις ΜΕΤΑΙΧΜΙΟ, το βιβλίο του Γιάννη Ξανθούλη «Κωνσταντινούπολη των ασεβών μου φόβων». Η παρουσίαση εξελίχθηκε σε ενδιαφέρουσα συζήτηση μεταξύ του συγγραφέα και της παρουσιάστριας κας Ολυμπία Μπέτσα φιλολόγου – μέλους της Ε.Μ.Ι.Π.Η.. Το συντονισμό της εκδήλωσης ανέλαβε ο αντιπρόεδρος της Ε.Μ.Ι.Π.Η., Εμμανουήλ Ξυνάδας.

Παρόμοια εκδήλωση πραγματοποιήθηκε και στις 18 Φεβρουαρίου

2009. Η Ε.Μ.Ι.Π.Η., σε συνεργασία με την Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας και τις εκδόσεις ΕΛΛΗΝΙΚΑ ΓΡΑΜΜΑΤΑ, συμμετείχε στην παρουσίαση του βιβλίου της Νόρας Πυλώρα - Προκοπίου με τίτλο «Το Διαμαντένιο Άλφα». Ανάμεσα στους ομιλητές του πάνελ της βιβλιοπαρουσίασης ήταν και η δήμαρχος Βέροιας κα Χαρούλα Ουσουλτζόγλου - Γεωργιάδη, ενώ χαιρετισμό απηύθυνε και ο αντιπρόεδρος της Ε.Μ.Ι.Π.Η.

Το πολύ ενδιαφέρον βιβλίο του Γιάννη Ατζακά με τίτλο «Θολός Βυθός» παρουσιάστηκε στις 25 Μαΐου 2009 σε συνεργασία με τη Κεντρική Βιβλιοθήκη της Βέροιας και τις εκδόσεις ΑΓΡΑ. Το συντονισμό ανέλαβε ο πρόεδρος της Εταιρείας, Αθανάσιος Βουδούρης. Αξιόλογοι προσκεκλημένοι σχολίασαν το έργο του συγγραφέα και αναφέρθηκαν στο ευρύτερο ιστορικό και κοινωνικό πλαίσιο της εποχής στην οποία αναφέρεται το βιβλίο. Η παρουσία ανθρώπων οι οποίοι έζησαν στο παρελθόν σε παιδοπόλεις, στάθηκε αφορμή για ανάπτυξη ιδιαίτερα γόνιμου και εποικοδομητικού διαλόγου.

Στις 3 Ιουνίου 2009 πραγματοποιήθηκε η παρουσίαση του τελευταίου έργου του κ. Παύλου Πυρινού, με τίτλο «Βεροιώτικα Σημειώματα», στο πλαίσιο των ΙΕ' Παυλείων. Η εκδήλωση, η οποία πραγματοποιήθηκε σε συνεργασία με την Ιερά Μητρόπολη Βέροιας και Ναούσης, έλαβε χώρα στο «Παύλειο Πολιτιστικό Κέντρο» (πρώην τέμενος Μενδρεσέ) και μάλιστα ήταν η πρώτη εκδήλωση που έγινε στο συγκεκριμένο χώρο μετά από την αναστήλωσή του. Στην εκδήλωση παρουσιάστηκε, επίσης, πολυμορφικός δίσκος (dvd), αφιέρωμα στη ζωή και το έργο του συγγραφέα. Στο τέλος της εκδήλωσης ο κος Πυρινός, μετά από ομόφωνη απόφαση του Δ.Σ., ανακηρύχθηκε Επίτιμος Πρόεδρος της Εταιρείας και του αποδόθηκε, εκ μέρους της Ε.Μ.Ι.Π.Η., τιμητική πλακέτα, από τον πρόεδρο κ. Αθανάσιο Βουδούρη.

Στις 9 Ιουνίου 2009, η Ε.Μ.Ι.Π.Η. και πάλι σε συνεργασία με την Ιερά Μητρόπολη Βέροιας παρουσίασαν, στο πλαίσιο των ΙΕ' Παυλείων, τον τόμο «Προσωπογραφικά και Ιστορικά». Πρόκειται για τόμο τον οποίο εξέδωσε η Ιερά Μητρόπολη Βέροιας και Ναούσης και περιλαμβάνει πρακτικά επιστημονικών συνεδρίων και ημερίδων που αφορούν ζητήματα τοπικής ιστορίας και προσωπογραφίας.

Το απόγευμα της 21ης Ιουνίου 2010, στην Αίθουσα Επισκοπείου της Αλεξάνδρειας, πραγματοποιήθηκε Ημερίδα Τοπικής Ιστορίας και Λαογραφίας, με τίτλο «Ο θεσμός της Εκκλησίας στο Ρουμλούκι». Η Ημερίδα, η οποία ήταν ενταγμένη στο πλαίσιο των ΙΣΤ' Παυλείων, διοργανώθηκε σε συνεργασία της Ε.Μ.Ι.Π.Η. και της Αρχιερατικής Περιφέρειας Αλεξάνδρειας.

Τέλος, η σημαντικότερη εκδήλωση που πραγματοποίησε η Ε.Μ.Ι.Π.Η., στα τρία χρόνια ζωής της, ήταν το Α' Επιστημονικό Συνέδριο για την Ημαθία, Ιστορία - Αρχαιολογία - Τέχνη - Λαογραφία. Το Συνέδριο πραγματοποιήθηκε στην Αντωνιάδαιο Στέγη Γραμμάτων και Τεχνών στη Βέροια και διήρκεσε 5 ημέρες, από τις 29 Σεπτεμβρίου έως 3 Οκτωβρίου 2010. Υπήρξε πόλος έλξης για αναγνωρισμένους αλλά και νέους επιστήμονες και ερευνητές από την Ελλάδα και το εξωτερικό. Στο συγκεκριμένο Συνέδριο παρουσιάστηκε και ο 1ος τόμος του Επιστημονικού Περιοδικού της Ε.Μ.Ι.Π.Η., «Μελετήματα Ημαθίας», που ήταν, επίσης, ένας από τους πρωταρχικούς καταστατικούς στόχους της, ενώ ταυτόχρονα παρουσιάστηκε και ένας πολυμορφικός δίσκος (dvd) αφιέρωμα στα τρία χρόνια δράσης της Εταιρείας.

Οι παραπάνω εκδηλώσεις πραγματοποιήθηκαν με μεγάλο κόπο, αλλά ταυτόχρονα με διάθεση προσφοράς και αγάπης για αυτόν τον τόπο. Επιδώξή μας είναι η προσπάθεια αυτή να αποδώσει περισσότερους καρπούς στο μέλλον και να αποτελέσει έναυσμα και αφορμή για περαιτέρω και ευρύτερη κατάκτηση εκπαιδευτικών και ερευνητικών στόχων.

Χρονικά Ιστορίας & Πολιτισμού Ν. Ημαθίας

2008-2010

Τα «Χρονικά Ιστορίας & Πολιτισμού Ν. Ημαθίας» ήταν ο πρώτος στόχος που είχε θέσει, πριν από 3 χρόνια, η Ε.Μ.Ι.Π.Η. Ο στόχος αυτός επιτεύχθηκε αμέσως αφού τον Ιούλιο του 2008 κυκλοφόρησε το πρώτο φύλλο των «Χρονικών». Σε λίγους μήνες τα «Χρονικά» κλείνουν μια πλήρη τριετία κυκλοφορίας και μετά την έκδοση 11 φύλλων είμαστε σε θέση να υποστηρίξουμε ότι τα «Χρονικά Ιστορίας & Πολιτισμού Ν. Ημαθίας» άρχισαν δειλά - δειλά να συμβάλουν στην κάλυψη του κενού που υπήρχε για χρόνια στον ημαθιακό περιοδικό Τύπο, σχετικά με την τοπική ιστορία και το πολιτισμό της Ημαθίας. Αυτός ήταν και ο σκοπός τους. Να βρει ο Ημαθιώτης και ο κάθε

παραπάνω, στη διάρκεια των τριών ετών δραστηριοποίησης της Ε.Μ.Ι.Π.Η. κυκλοφόρησαν 11 φύλλα «Χρονικών» με 192 σελίδες. Σε όλες αυτές τις σελίδες φιλοξενήθηκαν περίπου 50 άρθρα, τα περισσότερα από διαφορετικούς συγγραφείς, ενώ στο 10^ο φύλλο παρουσιάστηκαν οι περιλήψεις των εισηγήσεων του Α' Επιστημονικού Συνεδρίου για την Ημαθία το οποίο πραγματοποιήθηκε στη Βέροια από 29 Σεπτεμβρίου έως 3 Οκτωβρίου του 2010.

Επίσης, μέσα από τις μόνιμες στήλες των «Χρονικών» παρουσιάστηκαν βιβλία που αφορούν την τοπική ιστορία καθώς επίσης και διάφοροι φορείς Ιστορίας και Πολιτισμού. Φτάνοντας σ' αυτό το σημείο

ΧΡΟΝΙΚΑ
ΙΣΤΟΡΙΑΣ ΚΑΙ ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΥ Ν. ΗΜΑΘΙΑΣ

ΤΡΙΜΗΝΙΑ ΕΚΔΟΣΗ ΤΗΣ ΕΤΑΙΡΕΙΑΣ ΜΕΛΕΤΩΝ ΙΣΤΟΡΙΑΣ ΚΑΙ ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΥ Ν. ΗΜΑΘΙΑΣ (Ε.Μ.Ι.Π.Η.)
ΑΠΡΙΛΙΟΣ-ΜΑΪΟΣ-ΙΟΥΝΙΟΣ 2008 - ΤΟΤΕ 6 - Α' ΦΥΛΛΟ 4 - ΔΙΑΝΕΜΕΤΑ ΔΕΦΕΛΛΑ

ΙΔΡΥΣΗ ΤΗΣ ΕΤΑΙΡΕΙΑΣ ΜΕΛΕΤΩΝ ΙΣΤΟΡΙΑΣ ΚΑΙ ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΥ Ν. ΗΜΑΘΙΑΣ
ν' οι σκοποί και η δράση της μέχρι σήμερα

Η Εταιρεία ιδρύθηκε από τους ιδρυτές της Ε.Μ.Ι.Π.Η. με σκοπό να ερευνήσει, να συλλέξει, να διατηρήσει και να δημοσιεύσει τα στοιχεία της τοπικής ιστορίας και του πολιτισμού της Ημαθίας. Η δράση της Εταιρείας είναι η έρευνα, η συλλογή, η διατήρηση και η δημοσίευση των στοιχείων της τοπικής ιστορίας και του πολιτισμού της Ημαθίας. Η Εταιρεία έχει ως σκοπό να ερευνήσει, να συλλέξει, να διατηρήσει και να δημοσιεύσει τα στοιχεία της τοπικής ιστορίας και του πολιτισμού της Ημαθίας.

ΤΑ ΠΑΛΑΙΟΤΗΤΑ ΤΗΣ ΒΕΡΟΙΑΣ
του Άγγελου Παπαδόπουλου
σ. 4

Ο ΜΑΚΕΔΟΝΙΚΟΣ ΑΓΙΝΑΣ ΤΗΣ ΚΕΝΤΡΙΚΗΣ ΗΜΑΘΙΑΣ
του Αλ. Τσιφλίου
σ. 5

ΣΤΑΥΡΟΜΕΤΑΜΟΡΦΩΣΗ ΤΗΣ ΚΑΘΟΛΙΚΗΣ ΚΑΤΑ ΤΗΝ ΠΕΡΙΟΔΟ ΤΗΣ ΟΡΘΟΔΟΞΙΑΣ
του Αλ. Τσιφλίου
σ. 6

Η ΠΕΡΙΣΤΗΤΗ ΒΕΡΟΙΑΣ
του Άγγελου Παπαδόπουλου
σ. 8

ΔΗΜΙΟΥΡΓΙΑ ΒΕΡΟΙΑΣ
του Άγγελου Παπαδόπουλου
σ. 9

ΜΙΑ ΕΠΙΣΤΟΛΗ ΤΟΥ 1902 ΑΠΟ ΤΟ ΝΕΑΤΕΛΕΣ
του Άγγελου Παπαδόπουλου
σ. 10

ΔΗΜΟΣΙΑ ΚΕΝΤΡΙΚΗ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ ΒΕΡΟΙΑΣ
του Άγγελου Παπαδόπουλου
σ. 11

ΑΝΑΓΝΩΡΙΣΤΕ ΤΗΝ ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΑ ΤΗΣ ΙΣΤΟΡΙΚΗΣ ΕΡΕΥΝΑΣ
του Άγγελου Παπαδόπουλου
σ. 12

ΧΡΟΝΙΚΑ
ΙΣΤΟΡΙΑΣ ΚΑΙ ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΥ Ν. ΗΜΑΘΙΑΣ

ΑΠΡΙΛΙΟΣ-ΜΑΪΟΣ-ΙΟΥΝΙΟΣ 2009 - ΤΟΤΕ 7 - Α' ΦΥΛΛΟ 5 - ΔΙΑΝΕΜΕΤΑ ΔΕΦΕΛΛΑ

ΘΕΜΑ ΠΑΙΔΕΙΑΣ ΚΑΙ ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΥ
Η ΔΙΑΣΩΣΗ ΚΑΙ ΑΝΑΔΕΙΞΗ ΤΩΝ ΜΝΗΜΕΙΩΝ ΜΑΣ

Η Εταιρεία Ιστορίας και Πολιτισμού Ν. Ημαθίας (Ε.Μ.Ι.Π.Η.) ιδρύθηκε με σκοπό να ερευνήσει, να συλλέξει, να διατηρήσει και να δημοσιεύσει τα στοιχεία της τοπικής ιστορίας και του πολιτισμού της Ημαθίας. Η δράση της Εταιρείας είναι η έρευνα, η συλλογή, η διατήρηση και η δημοσίευση των στοιχείων της τοπικής ιστορίας και του πολιτισμού της Ημαθίας. Η Εταιρεία έχει ως σκοπό να ερευνήσει, να συλλέξει, να διατηρήσει και να δημοσιεύσει τα στοιχεία της τοπικής ιστορίας και του πολιτισμού της Ημαθίας.

1871 ΕΠΙΣΤΟΛΗ ΟΙΚΟΝΟΜΟΥ ΝΟΜΟΥ
Ο Νομάρχης της Ημαθίας
του Άγγελου Παπαδόπουλου
σ. 4

Όσο οι μέρες περνούν η ιστορία της Ολ. Μάκρας
του Άγγελου Παπαδόπουλου
σ. 5

Ο Βασιλειώτης λόγιος και ο δασκάλας
του Άγγελου Παπαδόπουλου
σ. 6

Προσέγγιση της Φιλικότητας Μουσικής για την Αρσίου Βέροιας
του Άγγελου Παπαδόπουλου
σ. 7

«Αδελφισμός»
του Άγγελου Παπαδόπουλου
σ. 8

«Αδελφισμός»
του Άγγελου Παπαδόπουλου
σ. 9

«Αδελφισμός»
του Άγγελου Παπαδόπουλου
σ. 10

«Αδελφισμός»
του Άγγελου Παπαδόπουλου
σ. 11

«Αδελφισμός»
του Άγγελου Παπαδόπουλου
σ. 12

ΧΡΟΝΙΚΑ
ΙΣΤΟΡΙΑΣ ΚΑΙ ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΥ Ν. ΗΜΑΘΙΑΣ

ΑΠΡΙΛΙΟΣ-ΜΑΪΟΣ-ΙΟΥΝΙΟΣ 2010 - ΤΟΤΕ 8 - Α' ΦΥΛΛΟ 6 - ΔΙΑΝΕΜΕΤΑ ΔΕΦΕΛΛΑ

29 ΣΕΠΤΕΜΒΡΙΟΥ - 3 ΟΚΤΩΒΡΙΟΥ 2010
Α' ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΙΚΟ ΣΥΝΕΔΡΙΟ ΤΗΣ Ε.Μ.Ι.Π.Η.
ΙΣΤΟΡΙΑ, ΑΡΧΑΙΟΛΟΓΙΑ, ΤΕΧΝΗ ΚΑΙ ΛΟΓΟΓΡΑΦΙΑ ΤΗΣ ΗΜΑΘΙΑΣ

Η Εταιρεία Ιστορίας και Πολιτισμού Ν. Ημαθίας (Ε.Μ.Ι.Π.Η.) ιδρύθηκε με σκοπό να ερευνήσει, να συλλέξει, να διατηρήσει και να δημοσιεύσει τα στοιχεία της τοπικής ιστορίας και του πολιτισμού της Ημαθίας. Η δράση της Εταιρείας είναι η έρευνα, η συλλογή, η διατήρηση και η δημοσίευση των στοιχείων της τοπικής ιστορίας και του πολιτισμού της Ημαθίας. Η Εταιρεία έχει ως σκοπό να ερευνήσει, να συλλέξει, να διατηρήσει και να δημοσιεύσει τα στοιχεία της τοπικής ιστορίας και του πολιτισμού της Ημαθίας.

«Αδελφισμός»
του Άγγελου Παπαδόπουλου
σ. 4

«Αδελφισμός»
του Άγγελου Παπαδόπουλου
σ. 5

«Αδελφισμός»
του Άγγελου Παπαδόπουλου
σ. 6

«Αδελφισμός»
του Άγγελου Παπαδόπουλου
σ. 7

«Αδελφισμός»
του Άγγελου Παπαδόπουλου
σ. 8

«Αδελφισμός»
του Άγγελου Παπαδόπουλου
σ. 9

«Αδελφισμός»
του Άγγελου Παπαδόπουλου
σ. 10

«Αδελφισμός»
του Άγγελου Παπαδόπουλου
σ. 11

«Αδελφισμός»
του Άγγελου Παπαδόπουλου
σ. 12

ΧΡΟΝΙΚΑ
ΙΣΤΟΡΙΑΣ ΚΑΙ ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΥ Ν. ΗΜΑΘΙΑΣ

ΑΠΡΙΛΙΟΣ-ΜΑΪΟΣ-ΙΟΥΝΙΟΣ 2008 - ΤΟΤΕ 6 - Α' ΦΥΛΛΟ 4 - ΔΙΑΝΕΜΕΤΑ ΔΕΦΕΛΛΑ

ΑΦΙΕΡΩΜΑ
Η ΑΠΕΛΕΥΘΕΡΩΣΗ ΤΗΣ ΒΕΡΟΙΑΣ ΑΠΟ ΤΟΝ ΤΟΥΡΚΙΚΟ ΣΥΤΟ

Η Βέροια, πόλη με 9000 κάτοικους, η οποία υπήρξε η πρωτεύουσα της Ημαθίας, απελευθερώθηκε από τον τουρκικό συτό τον Ιούλιο του 1912. Η απελευθέρωση της Βέροιας από τον τουρκικό συτό ήταν το αποτέλεσμα της δράσης των Ελλήνων μαχητών, οι οποίοι αγωνίστηκαν για την απελευθέρωση της Βέροιας. Η απελευθέρωση της Βέροιας από τον τουρκικό συτό ήταν το αποτέλεσμα της δράσης των Ελλήνων μαχητών, οι οποίοι αγωνίστηκαν για την απελευθέρωση της Βέροιας.

«Αδελφισμός»
του Άγγελου Παπαδόπουλου
σ. 4

«Αδελφισμός»
του Άγγελου Παπαδόπουλου
σ. 5

«Αδελφισμός»
του Άγγελου Παπαδόπουλου
σ. 6

«Αδελφισμός»
του Άγγελου Παπαδόπουλου
σ. 7

«Αδελφισμός»
του Άγγελου Παπαδόπουλου
σ. 8

«Αδελφισμός»
του Άγγελου Παπαδόπουλου
σ. 9

«Αδελφισμός»
του Άγγελου Παπαδόπουλου
σ. 10

«Αδελφισμός»
του Άγγελου Παπαδόπουλου
σ. 11

«Αδελφισμός»
του Άγγελου Παπαδόπουλου
σ. 12

ΧΡΟΝΙΚΑ
ΙΣΤΟΡΙΑΣ ΚΑΙ ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΥ Ν. ΗΜΑΘΙΑΣ

ΑΠΡΙΛΙΟΣ-ΜΑΪΟΣ-ΙΟΥΝΙΟΣ 2009 - ΤΟΤΕ 7 - Α' ΦΥΛΛΟ 5 - ΔΙΑΝΕΜΕΤΑ ΔΕΦΕΛΛΑ

ΑΦΙΕΡΩΜΑ 2009
Η ΗΜΑΘΙΑ ΤΩΝ ΠΕΡΙΓΗΓΩΝ

Η Ημαθία, περιοχή με 9000 κάτοικους, η οποία υπήρξε η πρωτεύουσα της Ημαθίας, απελευθερώθηκε από τον τουρκικό συτό τον Ιούλιο του 1912. Η απελευθέρωση της Ημαθίας από τον τουρκικό συτό ήταν το αποτέλεσμα της δράσης των Ελλήνων μαχητών, οι οποίοι αγωνίστηκαν για την απελευθέρωση της Ημαθίας. Η απελευθέρωση της Ημαθίας από τον τουρκικό συτό ήταν το αποτέλεσμα της δράσης των Ελλήνων μαχητών, οι οποίοι αγωνίστηκαν για την απελευθέρωση της Ημαθίας.

«Αδελφισμός»
του Άγγελου Παπαδόπουλου
σ. 4

«Αδελφισμός»
του Άγγελου Παπαδόπουλου
σ. 5

«Αδελφισμός»
του Άγγελου Παπαδόπουλου
σ. 6

«Αδελφισμός»
του Άγγελου Παπαδόπουλου
σ. 7

«Αδελφισμός»
του Άγγελου Παπαδόπουλου
σ. 8

«Αδελφισμός»
του Άγγελου Παπαδόπουλου
σ. 9

«Αδελφισμός»
του Άγγελου Παπαδόπουλου
σ. 10

«Αδελφισμός»
του Άγγελου Παπαδόπουλου
σ. 11

«Αδελφισμός»
του Άγγελου Παπαδόπουλου
σ. 12

ερευνητής ένα βήμα απ' όπου μπορεί να παρουσιάζει στοιχεία τα οποία προάγουν την έρευνα στην τοπική ιστορία και στον πολιτισμό της περιοχής μας - του τόπου μας. Να βρει ο κάθε Ημαθιώτης και ο κάθε ενδιαφερόμενος ένα μέσο, ένα έντυπο από το οποίο θα μπορούσε να αντλεί πληροφορίες για την

ΧΡΟΝΙΚΑ
ΙΣΤΟΡΙΑΣ ΚΑΙ ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΥ Ν. ΗΜΑΘΙΑΣ

ΑΠΡΙΛΙΟΣ-ΜΑΪΟΣ-ΙΟΥΝΙΟΣ 2009 - ΤΟΤΕ 7 - Α' ΦΥΛΛΟ 5 - ΔΙΑΝΕΜΕΤΑ ΔΕΦΕΛΛΑ

ΑΦΙΕΡΩΜΑ 2009
Η ΗΜΑΘΙΑ ΤΩΝ ΠΕΡΙΓΗΓΩΝ

Η Ημαθία, περιοχή με 9000 κάτοικους, η οποία υπήρξε η πρωτεύουσα της Ημαθίας, απελευθερώθηκε από τον τουρκικό συτό τον Ιούλιο του 1912. Η απελευθέρωση της Ημαθίας από τον τουρκικό συτό ήταν το αποτέλεσμα της δράσης των Ελλήνων μαχητών, οι οποίοι αγωνίστηκαν για την απελευθέρωση της Ημαθίας. Η απελευθέρωση της Ημαθίας από τον τουρκικό συτό ήταν το αποτέλεσμα της δράσης των Ελλήνων μαχητών, οι οποίοι αγωνίστηκαν για την απελευθέρωση της Ημαθίας.

«Αδελφισμός»
του Άγγελου Παπαδόπουλου
σ. 4

«Αδελφισμός»
του Άγγελου Παπαδόπουλου
σ. 5

«Αδελφισμός»
του Άγγελου Παπαδόπουλου
σ. 6

«Αδελφισμός»
του Άγγελου Παπαδόπουλου
σ. 7

«Αδελφισμός»
του Άγγελου Παπαδόπουλου
σ. 8

«Αδελφισμός»
του Άγγελου Παπαδόπουλου
σ. 9

«Αδελφισμός»
του Άγγελου Παπαδόπουλου
σ. 10

«Αδελφισμός»
του Άγγελου Παπαδόπουλου
σ. 11

«Αδελφισμός»
του Άγγελου Παπαδόπουλου
σ. 12

ΧΡΟΝΙΚΑ
ΙΣΤΟΡΙΑΣ ΚΑΙ ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΥ Ν. ΗΜΑΘΙΑΣ

ΑΠΡΙΛΙΟΣ-ΜΑΪΟΣ-ΙΟΥΝΙΟΣ 2010 - ΤΟΤΕ 8 - Α' ΦΥΛΛΟ 6 - ΔΙΑΝΕΜΕΤΑ ΔΕΦΕΛΛΑ

ΑΦΙΕΡΩΜΑ 2010
ΘΕΜΑΤΑ ΔΙΟΙΚΗΣΗΣ ΤΗΣ ΗΜΑΘΙΑΣ

Η Ημαθία, περιοχή με 9000 κάτοικους, η οποία υπήρξε η πρωτεύουσα της Ημαθίας, απελευθερώθηκε από τον τουρκικό συτό τον Ιούλιο του 1912. Η απελευθέρωση της Ημαθίας από τον τουρκικό συτό ήταν το αποτέλεσμα της δράσης των Ελλήνων μαχητών, οι οποίοι αγωνίστηκαν για την απελευθέρωση της Ημαθίας. Η απελευθέρωση της Ημαθίας από τον τουρκικό συτό ήταν το αποτέλεσμα της δράσης των Ελλήνων μαχητών, οι οποίοι αγωνίστηκαν για την απελευθέρωση της Ημαθίας.

«Αδελφισμός»
του Άγγελου Παπαδόπουλου
σ. 4

«Αδελφισμός»
του Άγγελου Παπαδόπουλου
σ. 5

«Αδελφισμός»
του Άγγελου Παπαδόπουλου
σ. 6

«Αδελφισμός»
του Άγγελου Παπαδόπουλου
σ. 7

«Αδελφισμός»
του Άγγελου Παπαδόπουλου
σ. 8

«Αδελφισμός»
του Άγγελου Παπαδόπουλου
σ. 9

«Αδελφισμός»
του Άγγελου Παπαδόπουλου
σ. 10

«Αδελφισμός»
του Άγγελου Παπαδόπουλου
σ. 11

«Αδελφισμός»
του Άγγελου Παπαδόπουλου
σ. 12

θα θέλαμε να ευχαριστήσουμε όσους βοήθησαν με οποιοδήποτε τρόπο στην επίτευξη αυτού του σκοπού. Τόσο τα μέλη της Ε.Μ.Ι.Π.Η. όσο και οποιοσδήποτε άλλο, φορέα ή φυσικό πρόσωπο ο οποίος βρήκε ενδιαφέρον στις προτάσεις και ανησυχίες της Ε.Μ.Ι.Π.Η. και συμπαραστάθηκε στο έργο τους, μέγρος του οποίου αποτελούν και τα «Χρονικά».

Η συνέχεια και η ιστορία θα αποφανθούν για τη χρησιμότητα του εντύπου που η κυκλοφορία του ξεκίνησε πριν τρία χρόνια, τον Ιούλιο του 2008.

ΧΡΟΝΙΚΑ
ΙΣΤΟΡΙΑΣ ΚΑΙ ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΥ Ν. ΗΜΑΘΙΑΣ

ΑΠΡΙΛΙΟΣ-ΜΑΪΟΣ-ΙΟΥΝΙΟΣ 2009 - ΤΟΤΕ 7 - Α' ΦΥΛΛΟ 5 - ΔΙΑΝΕΜΕΤΑ ΔΕΦΕΛΛΑ

ΑΦΙΕΡΩΜΑ 2009
Η ΗΜΑΘΙΑ ΤΩΝ ΠΕΡΙΓΗΓΩΝ

Η Ημαθία, περιοχή με 9000 κάτοικους, η οποία υπήρξε η πρωτεύουσα της Ημαθίας, απελευθερώθηκε από τον τουρκικό συτό τον Ιούλιο του 1912. Η απελευθέρωση της Ημαθίας από τον τουρκικό συτό ήταν το αποτέλεσμα της δράσης των Ελλήνων μαχητών, οι οποίοι αγωνίστηκαν για την απελευθέρωση της Ημαθίας. Η απελευθέρωση της Ημαθίας από τον τουρκικό συτό ήταν το αποτέλεσμα της δράσης των Ελλήνων μαχητών, οι οποίοι αγωνίστηκαν για την απελευθέρωση της Ημαθίας.

«Αδελφισμός»
του Άγγελου Παπαδόπουλου
σ. 4

«Αδελφισμός»
του Άγγελου Παπαδόπουλου
σ. 5

«Αδελφισμός»
του Άγγελου Παπαδόπουλου
σ. 6

«Αδελφισμός»
του Άγγελου Παπαδόπουλου
σ. 7

«Αδελφισμός»
του Άγγελου Παπαδόπουλου
σ. 8

«Αδελφισμός»
του Άγγελου Παπαδόπουλου
σ. 9

«Αδελφισμός»
του Άγγελου Παπαδόπουλου
σ. 10

«Αδελφισμός»
του Άγγελου Παπαδόπουλου
σ. 11

«Αδελφισμός»
του Άγγελου Παπαδόπουλου
σ. 12

ΧΡΟΝΙΚΑ
ΙΣΤΟΡΙΑΣ ΚΑΙ ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΥ Ν. ΗΜΑΘΙΑΣ

ΑΠΡΙΛΙΟΣ-ΜΑΪΟΣ-ΙΟΥΝΙΟΣ 2010 - ΤΟΤΕ 8 - Α' ΦΥΛΛΟ 6 - ΔΙΑΝΕΜΕΤΑ ΔΕΦΕΛΛΑ

ΑΦΙΕΡΩΜΑ 2010
ΘΕΜΑΤΑ ΔΙΟΙΚΗΣΗΣ ΤΗΣ ΗΜΑΘΙΑΣ

Η Ημαθία, περιοχή με 9000 κάτοικους, η οποία υπήρξε η πρωτεύουσα της Ημαθίας, απελευθερώθηκε από τον τουρκικό συτό τον Ιούλιο του 1912. Η απελευθέρωση της Ημαθίας από τον τουρκικό συτό ήταν το αποτέλεσμα της δράσης των Ελλήνων μαχητών, οι οποίοι αγωνίστηκαν για την απελευθέρωση της Ημαθίας. Η απελευθέρωση της Ημαθίας από τον τουρκικό συτό ήταν το αποτέλεσμα της δράσης των Ελλήνων μαχητών, οι οποίοι αγωνίστηκαν για την απελευθέρωση της Ημαθίας.

«Αδελφισμός»
του Άγγελου Παπαδόπουλου
σ. 4

«Αδελφισμός»
του Άγγελου Παπαδόπουλου
σ. 5

«Αδελφισμός»
του Άγγελου Παπαδόπουλου
σ. 6

«Αδελφισμός»
του Άγγελου Παπαδόπουλου
σ. 7

«Αδελφισμός»
του Άγγελου Παπαδόπουλου
σ. 8

«Αδελφισμός»
του Άγγελου Παπαδόπουλου
σ. 9

«Αδελφισμός»
του Άγγελου Παπαδόπουλου
σ. 10

«Αδελφισμός»
του Άγγελου Παπαδόπουλου
σ. 11

«Αδελφισμός»
του Άγγελου Παπαδόπουλου
σ. 12

ΧΡΟΝΙΚΑ
ΙΣΤΟΡΙΑΣ ΚΑΙ ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΥ Ν. ΗΜΑΘΙΑΣ

ΑΠΡΙΛΙΟΣ-ΜΑΪΟΣ-ΙΟΥΝΙΟΣ 2010 - ΤΟΤΕ 8 - Α' ΦΥΛΛΟ 6 - ΔΙΑΝΕΜΕΤΑ ΔΕΦΕΛΛΑ

ΑΦΙΕΡΩΜΑ 2010
ΘΕΜΑΤΑ ΔΙΟΙΚΗΣΗΣ ΤΗΣ ΗΜΑΘΙΑΣ

Η Ημαθία, περιοχή με 9000 κάτοικους, η οποία υπήρξε η πρωτεύουσα της Ημαθίας, απελευθερώθηκε από τον τουρκικό συτό τον Ιούλιο του 1912. Η απελευθέρωση της Ημαθίας από τον τουρκικό συτό ήταν το αποτέλεσμα της δράσης των Ελλήνων μαχητών, οι οποίοι αγωνίστηκαν για την απελευθέρωση της Ημαθίας. Η απελευθέρωση της Ημαθίας από τον τουρκικό συτό ήταν το αποτέλεσμα της δράσης των Ελλήνων μαχητών, οι οποίοι αγωνίστηκαν για την απελευθέρωση της Ημαθίας.

«Αδελφισμός»
του Άγγελου Παπαδόπουλου
σ. 4

«Αδελφισμός»
του Άγγελου Παπαδόπουλου
σ. 5

«Αδελφισμός»
του Άγγελου Παπαδόπουλου
σ. 6

«Αδελφισμός»
του Άγγελου Παπαδόπουλου
σ. 7

«Αδελφισμός»
του Άγγελου Παπαδόπουλου
σ. 8

«Αδελφισμός»
του Άγγελου Παπαδόπουλου
σ. 9

«Αδελφισμός»
του Άγγελου Παπαδόπουλου
σ. 10

«Αδελφισμός»
του Άγγελου Παπαδόπουλου
σ. 11

«Αδελφισμός»
του Άγγελου Παπαδόπουλου
σ. 12

Πρόγραμμα Συνεδρίου, Περίληψεις Εισηγήσεων, Εισηγητές

ΒΙΒΛΙΟΠΑΡΟΥΣΙΑΣΕΙΣ

Επιμέλεια: Αναστασία Ταναμπάση

ΜΕΛΕΤΗΜΑΤΑ ΗΜΑΘΙΑΣ - 1ος τόμος

Το 2009 η Εταιρεία Μελετών Ιστορίας και Πολιτισμού Νομού Ημαθίας (Ε.Μ.Ι.Π.Η.) προέβη στην έκδοση επιστημονικής επετηρίδας με τον τίτλο *Μελετήματα Ημαθίας* προωθώντας έτσι τις ερευνητικές προσπάθειες, που αναφέρονται στην Ημαθία και στον ευρύτερο μακεδονικό χώρο. Ειδικότερα, στον 1ο τόμο δημοσιεύονται 10 μελέτες, που σχετίζονται κυρίως με την ιστορία και την αρχαιολογία της Ημαθίας.

Η πρώτη μελέτη ανήκει στον Ιωάννη Θ. Γραικό με τίτλο «Ημέριμνα για το ανθρώπινο σώμα στη ρωμαϊκή Βέροια: Πολυτέλεια, καλλωπισμός και μια περίπτωση χειρουργικού τμήματος στο δυτικό νεκροταφείο της αρχαίας πόλεως». Η μελέτη βασίζεται στα νέα δεδομένα που ανέκλυψαν από τις σωστικές επεμβάσεις της ΙΖ' Εφορείας Προϊστορικών και Κλασικών Αρχαιοτήτων σε 2 αρχαία νεκροταφεία της Βέροιας κατά το καλοκαίρι του 2007. Τότε ένα μικρό τεχνικό έργο οδικής διαμόρφωσης και εγκατάστασης υδρευτικών αγωγών στην οδό Γεωργίου Σεφέρη έθεσε και πάλι το πρόβλημα της οργάνωσης της μιας από τις τρεις νεκροπόλεις της αρχαίας Βέροιας, ενώ νέες ερμηνείες δόθηκαν για επιμέρους ανασκαφικά δεδομένα. Στόχος της συγκεκριμένης μελέτης είναι να ανιχνεύσει στοιχεία των παραδόσεων των Βεροϊέων ως προς τον τρόπο ενταφιασμού των νεκρών τους καθώς και να διαγνώσει τις αλλαγές που επήλθαν με την πάροδο των ετών στην οργάνωση του ταφικού χώρου και στη διαχείριση του νεκρού σώματος.

Η δεύτερη κατά σειρά μελέτη είναι του Νεκτάριου Μ. Πουλακάκη με τίτλο «Ψηφιδωτά δάπεδα στη Μακεδονία κατά την κλασσική και ελληνιστική εποχή». Πρόκειται για μια παρουσίαση των κυριότερων ψηφιδωτών δαπέδων της Μακεδονίας των κλασικών και ελληνιστικών χρόνων. Αρχικά περιγράφονται ψηφιδωτά δάπεδα από οικίες της Ολύμπου, οι οποίες χρονολογούνται μεταξύ των τελών του 5ου και των μέσων του 4ου αι. π.Χ. Κατόπιν επιχειρείται μια ειδική αναφορά των ψηφιδωτών της Πέλλας του τελευταίου τετάρτου του 4ου αι. π.Χ. Τέλος, υπάρχει μια σύντομη αναφορά στα ψηφιδωτά του ανακτόρου των αρχαίων Αιγών μαζί με άλλα που έχουν ανευρεθεί στον ευρύτερο μακεδονικό χώρο.

«Ο αρχαιολογικός χώρος του Αγίου Παταπίου Βέροιας» του Αντωνίου Σ. Πέτκου αποτελεί το τρίτο πόνημα των *Μελετημάτων Ημαθίας*. Σύμφωνα με αυτό, στο συγκεκριμένο αρχαιολογικό χώρο συνυπάρχουν αρχαιότητες που μαρτυρούν την ανθρώπινη παρουσία από το 2ο αι. έως τα ύστερα μεταβυζαντινά χρόνια. Οι εργασίες ανάδειξης του Αγίου Παταπίου πρόβαλλαν σπάνια ψηφιδωτά, μοναδικά για κάθε επισκέπτη. Όλες αυτές οι ενέργειες για την ανάδειξη του αρχαιολογικού χώρου περιλάμβαναν εκτός από τη συντήρηση των ψηφιδωτών, τη συντήρηση των ερειπίων των θρησκευτικών κτιρίων του 4ου και 5ου αι., την κατασκευή περιφράξεων, διαδρόμων προσέγγισης και περιήγησης στον αρχαιολογικό χώρο, καθώς και την τοποθέτηση σχετικού εποπτικού υλικού. Σε γενικές γραμμές και όπως αποδεικνύεται στην εν λόγω μελέτη, ο χώρος αποτελεί αξιόλογο δείγμα του υψηλού βαθμού καλλιτεχνικής παραγωγής στην περιοχή μας.

Τέταρτη είναι η μελέτη της Φλώρας Καραγιάννη με τίτλο «Ζητήματα τοπογραφίας της Βυζαντινής Βέροιας». Με βάση τις πληροφορίες που παρέχουν οι σωζόμενες ορατές αρχαιότητες και οι ιστορικές πηγές, έχουμε μια σαφή εικόνα της χωροταξικής οργάνωσης της πόλης διαχρονικά. Ωστόσο, σύμφωνα με τη Φ. Καραγιάννη, οι ανασκαφικές έρευνες των τελευταίων ετών αποκαλύπτουν πρόσθετες σημαντικές πτυχές της εξέλιξης της

πόλης, η μορφή της οποίας άλλαξε σημαντικά κατά τη διάρκεια της βυζαντινής περιόδου.

Η 5η κατά σειρά μελέτη είναι της Μαρίας Πολατίδου, της Μαρίας Χειμωνοπούλου και της Βασιλικής Καλπαλίδου με τίτλο «Ο Ιερός Ναός του Αγίου Δημητρίου στα Παλατίτσια Νομού Ημαθίας». Η σχετική εργασία προβάλλει το ναό και τη σπουδαιότητά του ως ένα μεταβυζαντινό μνημείο του ευρύτερου αρχαιολογικού χώρου των Αιγών και ως ένα σταθερό μάρτυρα της διαχρονικής ιστορίας της περιοχής από τα γεωμετρικά μέχρι τα ύστερα βυζαντινά χρόνια.

«Πρώτες ειδήσεις για το ναό του Αγίου Δημητρίου στην Ξεχασμένη Ημαθία» τιτλοφορείται η μελέτη της Αγαθονίκης Δ. Τσιλιπάκου, που σχετίζεται με ένα από τα ελάχιστα σωζόμενα μεταβυζαντινά μνημεία της Καμπανίας, το οποίο διατηρεί ακέραιο τον τοιχογραφικό του διάκοσμο και τα υπόλοιπα δομικά στοιχεία της αρχιτεκτονικής του μορφής. Πρόκειται για τον πρωιμότερο σωζόμενο ναό των αρχών του 19ου αι. στην ευρύτερη περιοχή του νομού Ημαθίας και σύμφωνα με την Α. Τσιλιπάκου, οι εργασίες αποκατάστασης και συντήρησης των τοιχογραφιών του θα οδηγήσουν σε μια πληρέστερη μελέτη του και στην ανάδειξή του ως θρησκευτικού και πολιτισμικού μνημείου με ιδιαίτερη αξία.

Η 7η μελέτη της επιστημονικής επετηρίδας της Ε.Μ.Ι.Π.Η. είναι του Αντωνίου Β. Γκαλίτσιου με τίτλο «Η παράσταση του Αγίου Νικολάου, στην πρόσοψη του ναού του Αγίου Νικολάου της Γούρνας, στη Βέροια. Για το συγκεκριμένο ναό, που είναι ένας από τους 48 σωζόμενους βυζαντινούς και μεταβυζαντινούς ναούς της Βέροιας, λιγότερες είναι οι διαθέσιμες πληροφορίες. Η μελέτη αυτή κάνει μία αναφορά στην ιστορία, την αρχιτεκτονική και το ζωγραφικό διάκοσμο του ναού και στη συνέχεια, αναλύει την παράσταση του Αγίου Νικολάου στην εξωτερική πρόσοψή του.

«Ψαλτική παράδοση στη Νάουσα. Νάουσαίοι μελουργοί του β' μισού του ΙΗ' αιώνα» του Εμμανουήλ Γ. Ξυνάδα είναι η 8η κατά σειρά μελέτη. Αναφέρεται σε μία τέχνη που έφτασε στο απόγειό της κατά τη βυζαντινή περίοδο και η οποία άρχισε να υφίσταται ως επιστήμη ήδη από τα μέσα του 10ου αι. Η μελέτη επικεντρώνεται στην ψαλτική παράδοση της Νάουσας και ιδιαίτερα γύρω από την περιοχή της μονής του Τιμίου Προδρόμου Νάουσας, με βάση χειρόγραφους κώδικες του β' μισού του 18ου αι. μ.Χ.

Η 9η μελέτη ανήκει στο Δημήτριο Α. Παπάζη με τίτλο «Βεροιείς και Ναουσαίοι συνδρομητές σε έντυπα του 19ου αι.». Η έρευνά του εστιάζει στους καταλόγους συνδρομητών βιβλίων, μεταξύ των οποίων υπάρχουν και βιβλία βυζαντινής μουσικής. Επιχειρώντας μια συγκριτική μελέτη των στοιχείων που προκύπτουν από τυπικά ή συνοπτικά κείμενα, καταλήγει στην εξαγωγή χρήσιμων συμπερασμάτων.

Η 10η και τελευταία μελέτη είναι του Αθανασίου Γ. Βουδούρη και φέρει ως τίτλο «Η επισκοπή Καμπανίας κατά την περίοδο της προσωρινής υπαγωγής της στη μητρόπολη Θεσσαλονίκης (1876-1883)». Βασίζεται στην επιστολογραφία (1881-1883) του αρχιδιακόνου Μελετίου προς το Μητροπολίτη Θεσσαλονίκης Καλλίνικο Φωτιάδη και σε άλλες πηγές. Αναφέρονται οι συνθήκες της προσωρινής υπαγωγής της επισκοπής στη μητρόπολη Θεσσαλονίκης στα τέλη του 19ου αι. κυρίως λόγω της αδυναμίας της να ανταποκριθεί στις οικονομικές της υποχρεώσεις, με αποτέλεσμα αρχιερατικοί επίτροποι να εκπροσωπούν το Μητροπολίτη στην άσκηση των διοικητικών και πνευματικών του καθηκόντων στην επαρχία.

ΦΟΡΕΙΣ ΙΣΤΟΡΙΑΣ & ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΥ ΤΗΣ ΗΜΑΘΙΑΣ

Επιμέλεια: Ιωάννα Ζιώγα

«Από την οδό Μητροπόλεως στην οδό της Ρωμαϊκής Μητροπόλεως»

Μία σημαντική, εξαιρετικά ενδιαφέρουσα και ταυτόχρονα πρωτότυπη έκθεση παρουσιάστηκε στη Βέροια με τίτλο «Από την οδό Μητροπόλεως στην οδό της Ρωμαϊκής Μητροπόλεως».

Η συγκεκριμένη έκθεση, που διήρκεσε από τις 15 έως 23 Οκτωβρίου και διοργανώθηκε από το Δήμο Βέροιας και την ΙΖ' Εφορεία Προϊστορικών και Κλασικών Αρχαιοτήτων, παρουσιάστηκε στο υπόγειο της οικοδομής Βελτσίδα, στην οδό Μητροπόλεως 9, που βρίσκεται και το καλύτερα διατηρημένο τμήμα της αρχαίας Ρωμαϊκής οδού της Βέροιας, μήκους 40 μέτρων. Η έκθεση είναι έργο της Μαρίας Χατζηνικολάου, απόφοιτης της Ανώτατης Σχολής Καλών Τεχνών Αθήνας και της Σχολής Γραφικών Τεχνών Αθήνας ενώ πρέπει να σημειωθεί, ότι η ιδέα για την πραγματοποίηση της ήταν της ειδικής συνεργάτιδας του Δήμου Βέροιας, κας Πάτρας Θεολογίδου.

Η συγκεκριμένη έκθεση πραγματοποιήθηκε στο πλαίσιο του εορτασμού της επετείου της απελευθέρωσης της Βέροιας και είχε μεγάλη απήχηση στην πόλη καθώς ταυτόχρονα με τους απλούς πολίτες την επισκέφθηκαν και περίπου 400 μαθητές της Πρωτοβάθμιας και Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης. Εντάσσεται στο πλαίσιο προγράμματος ανάδειξης αρχαιοτήτων που διασώζονται σε υπόγεια οικοδομών, με τη χρήση νέων τεχνολογιών και πρωτότυπων μεθόδων, που προωθεί ο Δήμος Βέροιας και η ΙΖ' Εφορεία Προϊστορικών και Κλασικών Αρχαιοτήτων.

Η Ε.Μ.Ι.Π.Η. συγχαίρει τη δημιουργό της έκθεσης αυτής και την ομάδα της για το σημαντικό επίτευγμά τους και για τη συμβολή τους στην ανάδειξη ενός τόσο σημαντικού ιστορικού μνημείου. Ταυτόχρονα, πρέπει να ευχαριστήσουμε και τους φορείς της πόλης που στήριξαν μια τέτοια προσπάθεια. Αν και οι μέρες λειτουργίας της έκθεσης ήταν σχετικά λίγες, σε σύγκριση πάντα με το μέγεθος του έργου, ευελπιστούμε να ανοίξει και πάλι σύντομα τις πόρτες της για το κοινό, για να μπορέσουν να θαυμάσουν ακόμα περισσότεροι αυτό το υπέροχο θέαμα.

Η Μαρία Χατζηνικολάου και η ομάδα της τοποθέτησαν, πάνω στα τοιχώματα του υπογείου της οικοδομής, μουσαμάδες πάνω στους οποίους είχαν ζωγραφιές που απεικονίζουν το σήμερα, βαμμένες με ειδική μπογιά και οι οποίες εμφανίζονταν όταν έπεφτε πάνω τους μπλε φως, ενώ το μαγνητικό αυτό θέαμα συμπλήρωνε η μουσική με όλους τους ήχους που μπορεί να έχει μια πόλη. Με αυτό τον τρόπο η δημιουργός κατόρθωσε να «παντρέψει» τη σύγχρονη πόλη με την αρχαία οδό αφού τοποθέτησε σε μια άκρη αρχαίες γυναίκες να παρακολουθούν τη συνύπαρξη των δυο εποχών.

Το σημαντικότερο όμως κομμάτι αυτής της έκθεσης είναι ότι υπήρξε η αφορμή που έδωσε την ευκαιρία στους κατοίκους της Βέροιας, και όχι μόνο, να επισκεφθούν για πρώτη φορά αυτό το τμήμα της Ρωμαϊκής οδού, 47 χρόνια μετά από την αποκάλυψή του.

Πεπραγμένα

Ομιλία του Καθ. Ιωάννη Χασιώτη στο Βυζαντινό Μουσείο Βέροιας

Ομιλία του ομότιμου καθηγητή του ΑΠΘ κ. Ιωάννη Κ. Χασιώτη με θέμα «*Η Ελληνορθόδοξη Εκκλησία και η διαμόρφωση του νεοελληνικού εθνικισμού κατά την περίοδο της Τουρκοκρατίας*», πραγματοποιήθηκε στις 24 Νοεμβρίου

2010, στην αίθουσα εκδηλώσεων του Βυζαντινού Μουσείου Βέροιας.

Την εκδήλωση διοργάνωσε ο σύλλογος «Οι φίλοι του Βυζαντινού Μουσείου Βέροιας», κατά τη διάρκεια της οποίας τιμήθηκε και ο ιστορικός της περιοχής μας κ. Γιώργος Χιονίδης.

Την Ε.Μ.Ι.Π.Η. εκπροσώπησε ο Ταμίας της, κ. Αντώνης Γκαλίτσιος.

Εκδήλωση του συλλόγου αγιογράφων και φίλων βυζαντινής τέχνης «Γεώργιος Καλλιέργης»

Τη Δευτέρα 22 Νοεμβρίου διοργανώθηκε στο «Παύλειο Πολιτιστικό Κέντρο» της Μητροπόλεως Βεροίας, Ναούσης και Καμπανίας Εσπερίδα με θέμα: «*Η δημιουργία του Θεού και η περιβαλλοντική καταστροφή*», από το Σύλλογο αγιογράφων και φίλων βυζαντινής τέχνης «Γεώργιος Καλλιέργης», σε συνεργασία με την Μητρόπολη.

Την έναρξη εργασιών κήρυξε ο Μητροπολίτης Βεροίας κ. Παντελεήμων και ως εισηγητές συμμετείχαν ακαδημαϊκοί και μεταπτυχιακοί φοιτητές της Θεολογικής Σχολής του Α.Π.Θ.

Την Ε.Μ.Ι.Π.Η. εκπροσώπησε το μέλος του Δ.Σ. κ. Σταμάτης Κωνσταντούδης.

Κυκλοφορεί

από την Ε.Μ.Ι.Π.Η. ο 1ος Τόμος του Επιστημονικού Περιοδικού

Μελετήματα Ημαθίας

Περιλαμβάνει δέκα επιστημονικές μελέτες σχετικές με την ιστορία και τον πολιτισμό της Ημαθίας.

Σημεία διανομής (Βέροια)

- * Βιβλιοπωλείο «**Πυρινός**» Βενιζέλου 50
- * Βιβλιοπωλείο «**Επίκαιρο**» Βενιζέλου 36
- * Βιβλιοπωλείο «**Συν+Είδηση**» Μητροπόλεως 9
- * Ταχυδρομικά με αντικαταβολή + έξοδα αποστολής

Τιμή πώλησης: 25 ευρώ

Γενική Συνέλευση Ε.Μ.Ι.Π.Η. Πρόσκληση

Το Δ.Σ. της Εταιρείας Μελετών Ιστορίας & Πολιτισμού Ν. Ημαθίας σας προσκαλεί στην ετήσια Τακτική Γενική Συνέλευση, που θα γίνει την **Κυριακή 13 Φεβρουαρίου** και ώρα **7.30 μ.μ.**, στο Ιταλικό Εστιατόριο «**Paragalo**» (όροφος καταστήματος).

Στη διάρκεια της Γενικής Συνέλευσης θα πραγματοποιηθεί ο απολογισμός της τριετίας από το απερχόμενο Δ.Σ. και θα ακολουθήσουν εκλογές για την ανάδειξη νέου Δ.Σ.

Της Γενικής Συνέλευσης θα προηγηθεί η κοπή της βασιλόπιτας.

Ο Πρόεδρος

Αθανάσιος Γ. Βουδούρης

Η Γραμματέας

Ιωάννα Α. Ζιώγα

ΖΕΡΩΛΗΣ
ELECTRONIC CENTER

Κεραίες
Τηλέφωνα
Καλώδια
Λάμπες
Τηλεχειριστήρια
Συναγερμοί

Διαφορικά συστήματα
Ηχος οπτικού & αυτοκινήτου
Ηλεκτρονικά ανταλλακτικά

ΠΙΝΔΟΥ 7 - ΒΕΡΟΙΑ
Τηλ: 23310 - 23314

ΓΚΑΛΑΪΤΣΗΣ

Γραφισμός - Φωτοτυπία - Σχεδιασμός

Γραφισμός: Ηλίας Γκαλιτσής
www.galaitzis.gr

Ε. ΖΕΥΓΟΥ 4 (Προμηθεός) - ΒΕΡΟΙΑ
ΤΗΛ: 23310 63729 ΚΙΝ: 6948 297 794

Start copy

Φωτοτυπίες
Γραφικά ύλη
Μακέτες
Δακτυλογραφίες
Ψηφιακές Εκτυπώσεις
Έγκριση σαρδωσες Α(0)

Διευθυντής: Ευάγγελος

ΠΛ. ΠΑΥΛΑΝΩΝ 1 ΤΗΛ: 23310 76430
Τ.Κ. 59100 ΒΕΡΟΙΑ
email: dmiltsidis123@yahoo.gr

ΕΡΓΟΘΕΡΑΠΕΥΤΡΙΑ

ΛΕΚΑΝΙΔΟΥ Γ. ΕΛΕΟΝΩΡΑ

ΕΡΓΟΘΕΡΑΠΕΥΤΡΙΑ

- ✓ Νοητική Υστέρηση
- ✓ Σύνδρομο Down
- ✓ Διαταραχή Ελλειμματικής Προσοχής - Υπερκινητικότητα
- ✓ Αναπτυξιακές Διαταραχές (Αυτισμός, Asperger κ.α.)
- ✓ Μαθησιακές Δυσκολίες

Κονίτσης 36
1ος όροφος
ΒΕΡΟΙΑ

Τηλ: 23310 62170
Κιν: 6945 108 902
E-mail: lekanidou@gmail.com

Ξερατεινόν

Πατριάρχου Ιωακείμ 8 - 591 00 ΒΕΡΟΙΑ - Τηλ: 23310 72571

Σχολή Οδηγών

Πατριάρχου Ιωακείμ 8 - 591 00 ΒΕΡΟΙΑ - Τηλ: 23310 72571

Κοτίδης

Πατριάρχου Ιωακείμ 8 - 591 00 ΒΕΡΟΙΑ - Τηλ: 23310 72571